

JUHTIMINE

Jäta puhkuse ajal töömõtted ja lae oma akusid

Mis on selle taga, et eestlane ka puhkusel olles ei suuda töösasu peast välja visata, vaid piilub e-postkasti. ▶**Tellijatele**

LOBITÖÖ

Nord Streami kavalad käigud

Aprillis hulgaliselt tähelepanu pälvinud peaminister **ANDRUS ANSIPI** kohtumine Nord Streami juhiga polnud nende esimene kohtumine, aga seda avalikkus ei teadnud. ▶**6-7**

Äripäev

Esmaspäev, 18. juuni 2012
nr 117 (4539) **2,24** eurot

↑ **EUR/USD**
1,2596

↓ **USD/EUR**
0,7939

↓ **EUR/SEK**
8,8353

↓ **NordPool**
24,77

↓ **Euribor**
0,939%

Eesti jäätmeäri niiditõmbaja sai kelmuse kahtlustuse

REEDE õhtupoolikul väljus Roosikrantsi 2 hoonest kelmuses kahtlustuse saanud Anti Tammeoks. Samas hoones asub advokaadibüroo Raidla Lejins & Norcous ja Delfi andmetel seal Tammeoks käiski. FOTO: MEISI VOLT/DELFI

▶ Millist rolli mängib siinses jäätmeäris avalikkuse eest varju hoidev ja kelmuses süüdistatud endine EASi nõukogu ja IRLi liige Anti Tammeoks? ▶**2,4-5**

INVESTOR

Parimad ja halvimad Eesti ettevõtete IPOd

Viimase kolmeteistkümne aasta jooksul (alates 1999. aastast) Tallinna börsil toimunud üheksast IPOst on plusspoolle vaid kaks. Samas on mõlemad tõusjad praegu börsilt minema viidud. ▶**16**

VÕLAKRIIS

Merkel ei usu imelahendustesse

Eile Kreekas toimunud valimiste järel on täna Mehhikos koos maailma juhtivate riikide (G20) valitsusjuhid, et arutada majandust ohustava euroala võlakriisi ohjeldamist. ▶**8-9**

KINNISVARA

20 aasta muutused kinnisvaraturul

Murranguid kinnisvaramaastikul võib märgata protsessina, kus esimesed muutused toimuvad elukondlikus kinnisvaras ning kesklinna tsoonis, sealt liiguvad need edasi magalarajoonidesse. ▶**12**

KOLUMN

„Võlgade maksmiseks on vaja majanduskasvu, aga seda turgutavaid poliitilisi otsuseid ei paista.“

Kolumnist Anna-Maria Penu kirjutab, et Hispaania valitsuse vastuoluline kommunikatsioon suurendab ebakindlust veelgi. ▶**14**

ÄRIPÄEV 18. juuni 2012

toimetaja Vilja Kiisler, tel 6670 150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

TEGIJA

Mihkel Oviir

soovib ülereguleerimise asemel tervet mõistust

Riigikontrolör Mihkel Oviiri hinnangul ei tule suur seaduste hulk ning liigne reguleeritus kasuks Eesti ühiskonnale.

Oviir selgitas intervjuus ERRile, et seaduste detailsuse taga on näha ka ametnike ja poliitikute soovimatust vastutust võtta. Ihalus võimalikult suure

hulga seaduste ja täpse reguleerituse järele näib olevat lõpmatu. Aeg-ajalt saab ka parlament ajakirjanduses sõimata selle eest, et sealt tulevat liiga vähe seadusi. Oviir on selle poolt, et mida vähem kõrvõimalikke seadusi, seda parem. Lähtuda tuleb heast tavast ja tervest mõistusest.

EDUKAS EESTI

Osale arvamuskonkursil!

Veinimeister Avo Eisen teeb EMT, Tallinna Kaubamaja, Sampo Panga ja Äripäeva koostöös käimasolevale arvamuskonkursile saadetud idees ettepaneku kaotada maavalitsused ning luua nende asemel valdade liidud, koondades selle käigus kolmandiku praeguseid valaametikke. Vabanevat raha võiks kasutada ettevõtluse arendamiseks ja inimeste ettevõtlusalaste teadmiste parandamiseks.

Edukas Eesti

ARVAMUSKONKURSIL osalemiseks palume saata kuni 5000 tähepärgiline arvamuslugu arvamus@aripaev.ee. Saabunud tööd avaldame jooksvalt.

PÄEVA FAKT

21,8

MILJONI EUROGA otsustas SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) rahastada 2012. aasta esimeses taotlusvoorus 353 projektitaotlust. Suurimad rahastused said veemajanduse programmi projektid kogusummas 11 629 005 eurot, järgnesid looduskaitse projektid kogusummas 1 944 981 eurot ja atmosfäärihukaitse projektid summas 2 961 721 eurot.

AJALOO ILU

Indrek Tarand presidendikandidaadiks

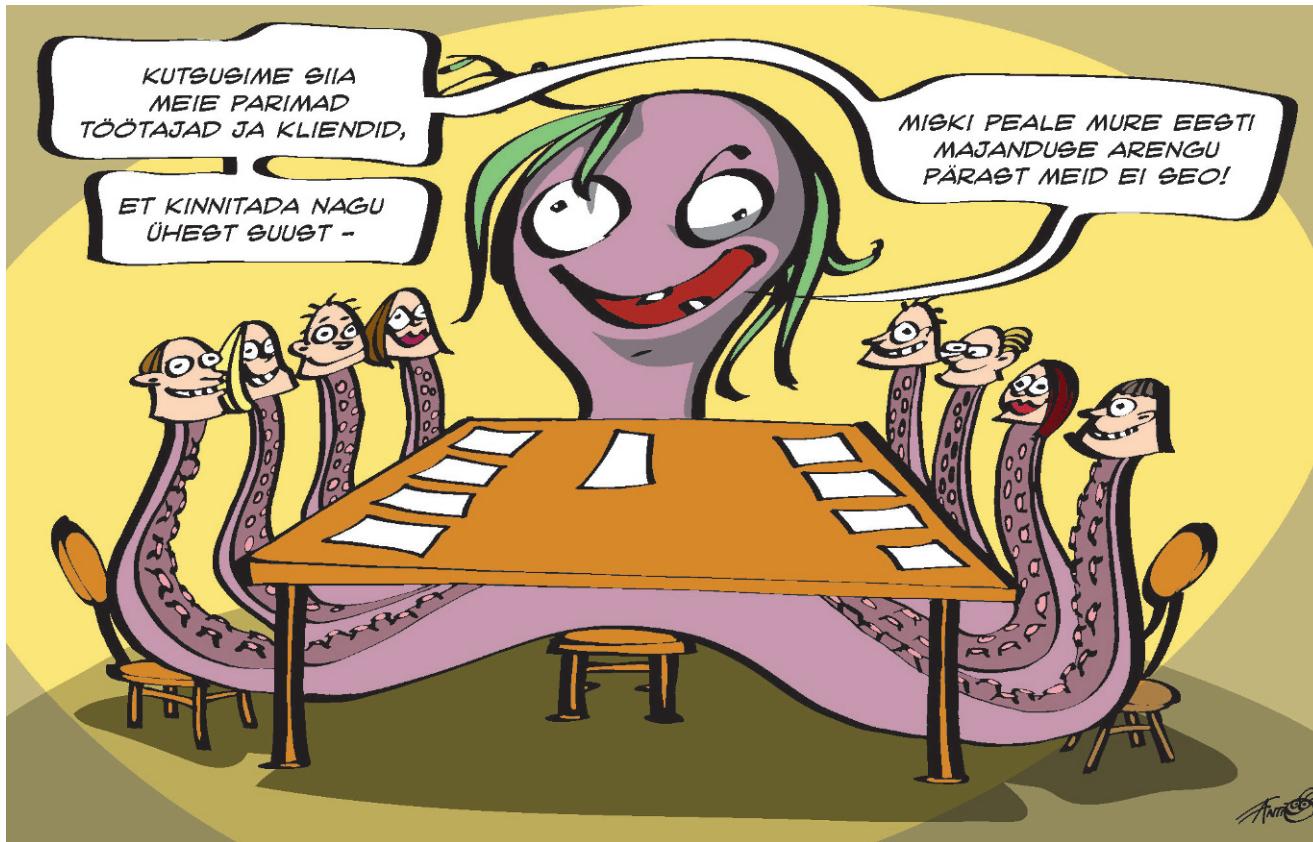
18. juunil 2011 otsustas Keskerakond esitada presidendikandidaadiks parteitu Euroopa Parlamendi saadiku Indrek Tarandi. Presidendi valimine toimus 29. augustil riigikogus. Toomas Hendrik Ilves võitis ülekaalukalt: tema poolt hääletas 73 riigikogulast, Tarand sai 25 poolthäält.

Hetkeseis. Toomas Hendrik Ilvese teine ametiaeg kestab 2016. aastani.

HOMME

Mis saab Kreekast pärast valimisi? Kuidas reageeris Euroopa valimiste tulemustele?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Kes on kes? Rahakraanid ühe sõpruskonna peos

Reedel avalikustatud uudis, et **EASi nõukogu liikmele Anti Tammeoksale on esitatud kahtlustus kelmuses, ei olnud üllatav.** Tammeoksa skeemidest on keskkonnaääriga seotud ettevõtjad kitsamas ringis rääkinud juba mitu aastat.

Tammeoks on inimene, kes on valitsusliidu poliitikute toel saanud mõjukaks tegelaseks Eesti keskkonnanäris. Äripäev tutvustab sõpruskonda, kelle kontrolli all on kaks olulist rahalehma: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja Keskkonnainvesteeringute Keskus. KIKi ja EASi kaudu jagatakse laiali sadu miljonid eurosid.

Rain Rosimannus – nimetatud ka Reformierakonna ajuks ja halliks kardinaliks. Aasta tagasi asus keskkonnaministri ametisse Rosimannuse elukaaslane Keit Pentus, kes juhib ka KIKi nõukogu.

Tõnis Kõiv – riigikogu Reformierakonna fraktsiooni liige. Usaldusväärne võitleja, kes ei lähe kunagi Reformierakonna kontori vastu. Tema istub KIKi nõukogus.

Evelin Oras – endise Reformierakonna peasekretäri, praeguse justiitsministri Kristen Michali elukaaslane. Michal ja Rosimannus on Reformierakonnas inimesed, kes teavad kõige paremini peaministripartei rahaasju. Oras istub KIKi nõukogus.

Siim Kabrits – KIKi nõukogus istuv riigikogu IRLi fraktsiooni liige. Elamislubasid vahendanud respublikaanide Indrek Raudse ja Nikolai Stelmachi hea tuttav. Raudne ja Stelmach said majandusminister Juhan Partsi toel Tallinna Sadama nõukogusse. Elamislubade skandaal sundis neid riigifirmast taanduma.

Anti Tammeoks – kuulus IRLi, kuid saab hästi läbi Rain Rosimannusega. Oli kuni kahtlustuse esitamiseni EASi nõukogu liige. Seotud

”

EASi ja KIKi kaudu jagatakse laiali sadu miljonid eurosid.

mitme jäätmeäri, mis omakorda on saanud või soovinud saada toetusraha. Istus EASi nõukogus.

Toomas Tauts – EASi nõukogu liikme Kristiina Tautsi abikaasa Toomas Tauts juhtis 1997–1999 ühenduse Res Publica tegevust. Hiljem kasvas sellest ühendusest välja erakond, mille eesotsas tulid suurde poliitikasse äraostamatud Indrek Raudne, Ken-Marti Vaher, Urmas Reinsalu ja Taavi Veskimägi. Nemat töid riigikontrolöri toolilt peaministri toolile ka praeguse majandusministri Juhan Partsi. Toomas Tauts on paistnud näiteks silma sellega, et üritas koos Veoliaga Eesti Energia Iru prügi põletusjaama projekti torpedeerida. Sellest hoolimata otsustas Parts aasta tagasi nimetada Toomas Tautsi Eesti Energia nõukogu liikmeks. Kujundlikult öeldes said Eesti Energia konkurendid tänu Partsi otsusele riigifirma nõukogusse oma silmad ja kõrvad.

Kalev Lillo – EASi nõukogu liige, kes kuulub Reformierakonna väikesesse, kuid mõjukasse tagatuppa. Sai laiemale avalikkusele tuntuks tänu Silver Meikari ülestunnistusele. Lillo oli Reformierakonnas see, kes pidi hankima erakonnale toetust kohalikul tasandil. Kuulub ka Tallinna Sadama nõukogusse.

Cinzia Siig – EASi nõukogu esimees. Tema elukaaslane Taimo Staalfeldt on ajanud ühist kinnisvaraäri Toomas Tautsiga, Res Publica kunagise sekretäri Tõnis Konsiga ning IRLi kuuluva ettevõtja Tõnis Paltsuga.

Kairi Teniste – IRLi kuuluva siseministri Ken-Marti Vaheri elukaaslane. “Äraostmatuna” poliitikasse tulnud Vaheri ametikoht lõi kõikumaa Raudse ja Stelmachi elamislubade skandaaliga seoses.

Loe Äripäevast

KAANELUGU “EASi nõukogu liikmel kelmuse kahtlus” tänases lehes lk 4–5

Alati parim! A-Tolliagentuur on Eesti suurim Intrastati ja pakendiaruande vormistaja!

Kokkukogutud pakend – see on raha!

Kui vormistate pakendiaruande A-Tolliagentuuris, on Intrastat ja probleemtoodete aruanne Teile tasuta!

www.a-tolliagentuur.ee
tel 655 0703

A-Tolliagentuur

TAMREX

TÖÖPÜKSTE OSTUGA KAASA VÄÄRTUSLIK KINGITUS!

Snickers Workwear
põrandapaigaldaja
püksid

art 3223/5804

HIND 92.- €

***Ostes**

Snickers Workwear
põrandapaigaldaja
püksid, saad **TASUTA**
kingituseks veekindla
seljakoti

(väärtusega 45.- €)

TASUTA*
seljakott

***Ostes**

Snickers Workwear
tööpüksid, saad
TASUTA kingituseks
6 vajalikku toodet
(väärtusega 51.- €)

Snickers Workwear
DuraWill püksid
riiptaskutega

art 3212/7404

HIND 79.- €

TASUTA*
tarvikute
komplekt

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja pakkumine kehtib kuni 30.06.2012 või kuni kaup jätkub.
Pakkumine kehtib kõigi tavahinnaga DuraWill, Rip-Stop ja XTR pükste ostmisel ning ühe toote kohta kehtib üks kampaanisoodustus.

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN
Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU
Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU
Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE
Pikk 2

VILJANDI
Riia mnt 42a

JÕHVI
Tartu mnt 30

VÕRU
Piiri 2

VALGA
Vabaduse 39

NARVA
Tallinna mnt 19c

”Ago Remmelg: Kardan, et ka hiljutises erakondade rahastamiskandaalis on väga kõvasti tunda Anti Tammeoksa prügiraha haisu.

Ragn-Sells'i ärijuht

ÄRIPÄEV 18. juuni 2012

toimetaja Rivo Sarapik, tel 667 0181, e-post rivo.sarapik@aripaev.ee

EUORAHHA

EASi nõukogu liikmel kelmuse kahtlus. Anti Tammeoks keerutab raha MTÜde abil

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Eelmisel nädalal sai kelmusskeemi organiseerimise kahtlustuse nüüd juba endine EASi nõukogu liige ja IRLi liige Ain Tammeoks. Reedel avalikustatud pressiteates viidati ühele konkreetsele juhtumile.

Tammeoksa üheks suuremaks skeemiks nimetavad jäätmeäri telgitaguseid tundvad inimesed tema loodud taaskasutusorganisatsioone – MTÜ Eesti Pakendiringlus, MTÜ Rehviliiit ja MTÜ Elektroonikaromu – ning mitmeid teiste inimeste nimel olevaid firmasid, mida kasutab Tammeoks raha liigutamiseks.

Keskkonnavaldkonnas liigub palju eurotoetusi, lisaks mõjutab äritegevust väga otseselt seadusandlus. Osavad õngitsejad püüavad juba aastaid siin suuri kalu. Võib vaid imetleda Pakendiringluses tagasihoidlikku tootmis- ja logistikajuhi ametit pidava Tammeoksa lobitöö tegemise oskust. Kunagine Ragn-Sells'i töötaja on suutnud jäätmeäris saada arvestatavaks tegijaks. Osav suhtleja, kes avalikult hoiab varju, on seda aktiivsemalt kulisside taga niite tõmbamas.

Skeemides ka Reform ja IRL. Tammeoks on osava mehena suutnud enda skeemidesse siduda ka Reformierakonna ja IRLi mõjukad poliitikud, kelle toel proovitakse konkurente kõrvale lükata. Konkurentide tõrjumiseks üritatakse kasutada erinevaid seadusemuudatusi ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) ning EASi jagatavaid eurotoetusi, mis annavad konkurentsieelise. Tammeoks kuulub sõpruskonda, mille esindajatega on mehitatud KIKi ja EASi nõukogu.

Tammeoksa tuttav on Reformierakonna halliks kardinaliks nimetatud, praeguse keskkonnami-

Laiemalt vaadates näib mulle, et tegemist on järjekordse episoodiga prügisõjas.

Anti Tammeoks

nistri Keit Pentuse elukaaslane Rain Rosimannus, kellega koos istus Tammeoks ka lühikest aega riigikogus. 2004. aastal sai Tammeoks parlamendi liikme kohast loobunud Ülo Vooglaiu asemel riigikogusse, kus toonane Res Publica liige sai kohe ka keskkonnakomisjoni liikmeks. Seal oli ta koos Rosimannusega üks aktiivsemaid jäätmevaldkonna seaduste tegijaid ja eelnõudele muudatuste väljapakkujaid.

KIKi nõukokku kuuludes toetas Rosimannus Tammeoksaga seotud projekti. Näiteks seisis Rosimannus aktiivselt selle eest, et KIK jagaks toetust Võru vallas Umbsaarele Eesti Pakendiringluse kinnistule rajatud jäätmekeskusele. Sealse jäätmekeskuse juht, reformierakondlane Olev Lütitsepp on ka Polli Prügila nõukogu liige.

Karjäär parlamendis lühike. Tammeoks enda karjäär riigikogus jäi lühikeseks, sest Juhan Partsi valitsuse lagunemise järel pidi ta oma koha loovutama sinna naasnud ministrile. Kuid juba riigikogu liikmena asutas ta MTÜ Rehvilii, mis sai KIKilt miljoneid kroone toetust rehvipurustusmasina ostuks. Masin renditi kohe umbes 20 000 euro suuruse aastatasuga välja Priit Halleri firmale Nordline Baltic. Rehvilii maksis omakorda Halleri ettevõttele aastas ligikaudu 300 000 eurot, et nad kokukogutud rehve purustaks.

Sarnastest skeemidest räägitakse ka Pakendiringluse, Elektroonikaromu, Nelitähe ja veel mitmete firmade vahel. Samad firmad esitavad ka pakumisi hangetel ning taotlevad abiraha. Näiteks oli Eesti Pakendiringluse partneriks OÜ Keskkonnatehnika, mis oli aastaid Nord Systemsi tütarfirma. Nord Systemsi omanik on endine hoiupankur, endine Eesti Raudtee finantsjuht ja firma juhatuse liige Priit Haller.

Keskkonnatehnika tegeles keskkonnaseadmete rentimisega. See edukas äri oli 2009. aasta lõpuks toonud ettevõttele 1,15 miljonit eurot jaotamata kasumit. Ühel hetkel otsustas aga Haller millegipärast 90 protsenti osalusest maha müüa ja teenis 1,15 miljoni euro väärtuses osade müügist 64 000 eurot. 1,09 miljonit eurot kanti aga Nord Systemsi raamatupidamises finantskuludesse.

Pärast seda tehingut kuulub kolmandik Eesti Pakendiringluse partnerist Keskkonnatehnikast IRLi liikmele Toomas Tautsile. Tema abikaasa istus koos Tammeoksaga EASI nõukogus. Toomas Tautsist sai aga majandusminister Juhan Partsi toetusel Eesti Energia nõukogu liige. Kümnenetik Keskkonnatehnikast kuulub endiselt Hallerile. Teiste omanike puhul muutub aga olukord segasemaks, sest 13 protsenti kuulub advokaat Martin Traadile ning suurim osalus, 43,6 protsenti läbi firmade ja MTÜ Parem Tulevik ettevõtete asutamisäris tegutsevatele Argos Krachtile ja Rauno Kuberile. See kohati salapärase omanikega firma Keskkonnatehnika on KIKilt saanud aga toetust 966 024 eurot pakendite kogumise efektiivistamiseks vertikaalpresside abil.

Tammeoks: see on prügifirma vaen. Anti Tammeoks ütles reedel Postimehele, et pole keskkriminaalpolitsei poolt talle süüis pandavaid pettusi korda saatnud ja kahtlustab süüdistuse taga prügifirma vaenu. "Mina olen kindel, et pettusi korda saadetud ei ole, ja loodan algavas menetluses oma süütust tõestada," sõnas Tammeoks. "Laiemalt vaadates näib mulle, et tegemist on järjekordse episoodiga prügisõjas. Ragn-Sells on mind korduvalt varem avalikkuses aluseta süüdistanud. Omamata küll kindlaid andmeid, eeldan, et ka antud kaassuse taga on nemad, sest sarnase seljataguse suserdamisega on Ragn-Sells ka varem silma paistnud," ütles Tammeoks.

0,97

MILJONIT eurot toetust sai Keskkonnainvesteeringute Keskuselt segase omanikeringiga Keskkonnatehnika. Firma oli Eesti Pakendiringluse partnereid.

Küstiti miljoneid toetust

Keskkriminaalpolitsei tegi möödunud nädala kolmapäeval ja neljapäeval üle Eesti mitu läbiotsimist ja esitas kahtlustused seoses Euroopa Liidu toetusraha kasutamist puudutava kriminaalasja uurimisega.

Kelmuseskeemi peamise organiseerijana on kahtlustuse saanud nüüd juba endine Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) nõukogu ning Isamaa ja Res Publica liige Anti Tammeoks.

Kelmuse täideviimises kahtlustatakse OÜ Nelitäht juhatuse liiget Mario Sootnat.

Sootna oli kuni 2010. aasta lõpuni toonase Rahvaliidu liige, on olnud ka erakonna aseesimees ning lühikest aega Mustamäe linnaosa vanem.

Kahtlustuse sai kümme ettevõtjat, kes kõik on ka politsei poolt üle kuulatud. Uurimise andmetel aitasid nad oma firmadega kaasa kelmuse korraldamisele.

Kahtlustuse järgi taotles Nelitäht 2010. aastal EASilt ja Keskkonnainvesteeringute Keskuselt (KIK) toetust jäätmete ümber-

KELMUSE täideviimises kahtlustatakse OÜ Nelitäht juhatuse liiget Mario Sootnat. FOTO: ERIK PROZES

töötlemise seadmete ostmiseks ja esitas seejuures valeandmeid seadmete maksumuse kohta, et saada suuremat toetust.

Toetussumma on nimelt protsentuaalses sõltuvuses projekti ehk seadmete kogumaksumusest – EASI puhul on toetuse määr 40% ja KIKi puhul 50%.

EAS kiitis 6,95 miljoni krooni suuruse kogumahuga projekti heaks ja maksis 2011. aastal

OÜ-le Nelitäht välja 2,78 miljoni krooni ehk 178 000 euro suuruse toetuse.

KIKile esitatud projekti kogumaht on 15,02 miljonit krooni (958 000 eurot) ja küsitud toetuse osa 7,51 miljonit krooni (480 000 eurot), kuid taotlus on jätkuvalt menetluses ja sellele projektile ei ole väljamakseid tehtud.

ARIPA.EE

Ä Kommenteer Politsei tegeleb vaid jäämäe tipuga

AGU REMMELG
Ragn-Sellsi ärijuht

Ei saa alahinnata Tammeoksategevust poliitilistes ja äri-ringkondades. On ta ju riigikogust lahkumise järel ehitanud üles terve Eesti Pakendiringluse MTÜga seotud äriettevõtete impeeriumi, mis on kõige kiiremini kasvav ja maksumaksja poolt enim rahastatud ettevõtete grupp jäätmeturul.

Anti Tammeoks ja tema äripartner Aivo Kangus ei tee vestlustes ega kirjavahetuses saladust, et nad on väga hästi kursis ka praegu kavandavate pakendiseaduse muudatustega, samas Eesti Jäätmekäitlejate Liit ei ole pääsenud seadusemuudatuste aruteludele lähedalegi. Kardan, et ka hiljutises erakondade rahastamisskandaalis on väga kõvasti tunda Anti Tammeoks prügiraha haisu.

Uurijatel oleks paslik laiendada uurimisvaldkonda ka teiste Tammeoksaga seotud ettevõtete ja rahastamisskeemide uurimiseks.

Praegu tegeletakse ainult jäämäe veepealse osaga.

Järgmine peatus: Tallinna Ülikool!

Doktoriõpe (14 eriala)
Magistriõpe (72 eriala)
Bakalaureuseõpe (61 eriala)

Avatud tasemeõpe
Koolitused

HARIDUS HUMANITAARTEADUSED
SOTSIAALTEADUSED

LOODUSTEADUSED KUNSTID
ÕIGUS TERVIS

Dokumentide vastuvõtt algab 28. juunil

tlu.ee/info

POLIITIKA

Kõrgtasemel lobitöö. Ansip sai Nord Streami juhilt kontserdil materjalid

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Aprillis hulgaliselt tähelepanu pälvinud peaminister Andrus Ansipi kohtumine Nord Streami juhi Matthias Warniguga polnud sugugi nende esimene kokkusaamine, kuni eelmise esmaspäevani ei teadnud laiem avalikkus mullusügisest Ansipi ja Warnigu trehvimisest ühel Estonias toimunud kontserdil. Nord Streami poolt organiseeritud kohtumisel edastati Ansipile materjalid, mille abil loodavad gaasijuhtme rajajad seni koostöösse kriitiliselt suhtunud Eesti valitsust ümber veenda.

Eelmise aasta neljanda septembri pühapäeval õhtul esines Estonia kontserdisaalis Kristjan Järvi juhendamisel Läänemere-äärsetest riikidest pärit muusikaüliõpilastest kokku pandud Baltic

„**Senise monitooringu tulemusena ei ole mõõdetavaid negatiivseid keskkonnamõjusid täheldatud.**

Peaminister Andrus Ansip

Youth Philharmonic. Kontserdi kavas olid orkestriripalad ja orkestriteoste katkendid, alates Glinkast ja Brahmsist ning lõpetades Sibeliuse ja Šostakovitšiga.

Taktikalised manöövrid. Teiste seas olid kontserti nautimas peaminister Ansip koos tütrega. Kuid kohal oli ka peaministri välisnõunik ning seda mitte juhuslikult. Orkestri asutaja ja sponsor on Venemaa ja Saksamaa vahele Läänemere gaasitoru ehitanud Nord Stream ning ettevõtte tegevdiri tori Matthias Warnigu allkirjaga kontserdi kutse oli saadetud ka Ansipile.

Warnig oli ise samuti saalis, kontserdile oli ta kaasa võtnud Nord Streami tehtud merekeskkonnaseire monitooringu paberid, mis kontserdil ka peaminister Andrus Ansipile anti. Valitsuse meedianõunik Liina Kersna ütles, et sellel kontserdil ei toimunud peaministri ja Nord Streami tegevdiri tori kahepoolset kohtumist. „Tegemist oli seltskondliku jutuaamisega, mille juures viibisid ka näiteks Kristjan Järvi, peaministri tütar, välisnõu-

nik jt. Kohtumise lõppedes andis Matthias Warnigu abi peaministri välisnõunikule üle merekeskkonnaseire monitooringu, mis anti edasi keskkonnaministeeriumile. Need monitooringud on ka Nord Streami kodulehel üleväl. Ka keskkonnaministeeriumil on neid monitooringuid väga palju,” selgitas valitsuse meedianõunik.

Küllalt läbinähtav plaan. Võib arvata, et Nord Stream kutsus peaministri kontserdile eesmärgiga teha lobitööd, et peaministrile saaks anda otse üle merekeskkonnaseire monitooring. On vähetõenäoline, et need dokumendid olid Nord Streami juhil kontserdil kogemata kaasas ja ta kasutas juhuslikult sülle langenud võimalust peaminister Ansipi informeerimiseks. Millegipärast soovis Nord Stream, et need dokumendid jõuaksid keskkonnaministeeriumisse peaministri poolt saadetuna, mitte aga otse Nord Streami käest.

Kuni eelmise nädala esmaspäevani ei teadnud avalikkus Estonias toimunud Eesti peaministri ja Nord Streami juhi kohtumisest midagi. Kohtumise

0 Oma finantseering
+
0 Lepingutasu
+
0 Kõök (*vastavalt pakkumisele)

Nordea

Tutvu tingimustega
www.nordea.ee ja vajadusel
konsulteerige pangatöötajaga.
Näiteks võttes eluaseme-
laenu summas 50 000 eurot,
laenuintressiga 3% aastas,
laenuperioodiga 360 kuud ja
lepingutasuga 0 eurot, on
laenu ja kulude kogusumma
75 889 eurot ja krediidi
kulukuse esialgne määr
3,04%.

SIMUS
KINNISVARA

Taavi-Richard Paide
50 477 98 taavi@simus.ee

Raivo Talfeldt
56 513 20 raivo@simus.ee

www.simus.ee/tervisemaja

KOLME NULLIGA PLUSSII!

NÖMME
TERVISEMÄJA

Kliendipäev kolmapäeviti
kl 15-18 Sanatooriumi 2A

Eelmine aasta tõstis palka. Ka reaalpalk kerkis

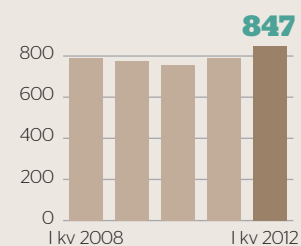
Keskmine brutokuupalk oli 2011. aastal 839 eurot ja tõusis varasema aastaga võrreldes 5,9%. Ka reaalpalk tõusis pärast kaheaastast langust.

Statistikaamet teatas, et reaalpalk, mis arvestab tarbijahinnaindeksi muutuse mõju ja mis näitab palga ostujõudu, tõusis 2011. aastal eelmise aastaga võrreldes 0,9%. Nii 2009. aastal kui ka 2010. aastal reaalpalk langes vastavalt 4,9% ja 1,8%.

2011. aastal oli keskmine brutotunnipalk 5,04 eurot ja tõusis varasema aastaga võrreldes 5,4%.

Statistika
Tänavu suurem palgatõus kui mullu

I kv keskmine brutokuupalk eurodes

ALLIKAS: STATISTIKAAMET

Keskmine brutokuupalk ja -tunnipalk tõusid 2011. aastal kõige enam kinnisvarasektoris, vastavalt 11,4% ja 13,3%. 2010. aastal langesid sellel tegevusalal palgad kõige enam ning madala võrdlusaasi tõttu oli 2011. aastal ka tõus kõige suurem.

Keskmine brutokuupalk oli 2011. aastal avalikus sektoris 853 eurot ja erasektoris 834 eurot. 2010. aastaga võrreldes tõusis keskmine brutokuupalk avalikus sektoris 3,9% ja erasektoris 6,8%.

ARIPAEV.EE

Ä Kes on kes Matthias Warnig

NORD STREAMI JUHT Matthias Warnig oli alates 1971. aastast endise Ida-Saksa julgeolekuteenistuse Stasi ohvitser, kes tegi koostööd ka tollase KGB agendi Vladimir Putiniga. Warnig jälgis muu hulgas Dresdner Banki tegevust. **SAKSAMAA** taasühinemise järel töusis Warnig Dresdner Banki Moskva kontori juhiks. Tema käe all laenas Dresdner Bank Gazpromile miljardideid dollareid, et see saaks oligarh Roman Abramovitšilt ära osta Sibnefti.

KONTSERDIKUTSE ei enustanud Andrus Ansipile millegagi, et tegemist on ettekäändega Nord Streami monitooring otse peaministri kätte anda.

FOTO: RAUL MEE

toimumise avalikustas Ansip ise riigikogus Keskfraktsiooni liikmete Nord Streami teemadel esitatud küsimustele vastates. Võib arvata, et keskera-kondlased olid samuti kohtumisest teadlikud ja seetõttu pidaski Ansip õigemaks see info ise riigikogus arupärimisele vastates avalikustada.

“Eestis on see monitooring olemas. Monitooringu tulemused andis üle ettevõtte juht Matthias Warnig mitte meie viimasel kohtumisel, aga siis, kui Nord Streami sponseeritud noorte sümfoonia-orkester esines Estonia kontserdisaalis,” rääkis peaminister keskerakondlase Eldar Efendijevi küsimuse peale, kas Eestil on olemas Nord Streami tehtud merekeskkonnaseire monitooringud.

Keskerakondlaste arupärimise põhjuseks oli gaasitorufirma teade, et ta alustab uuringuid veel kahe uue torujuhtme ehitamise võimaluse kohta Läänemere kaudu Venemaalt Euroopasse.

Keskerakondlased tundsid huvi. Nord Stream andis aruanded oma partnerriiikidele, aga Eestil ja Nord Streamil pole nagu päris partnerlussuhted

ja mul on selline küsimus, kas Eestis on seda monitooringut või ei ole, uuriski Efendijev Ansipilt.

“Meie keskkonnaministeerium on nende materjalidega tõsiselt töötanud ja tulemusena ma saan kinnitada, mida olen varem korduvalt ka avalik-kusele öelnud: senise monitooringu tulemusena ei ole mõõdetavaid negatiivseid keskkonnamõjusid täheldatud,” lisas Ansip Efendijevile vastates.

Selle aasta aprillis olid Nord Streami esindajad eesotsas Warniguga jälle Ansipi jutul.

ERRi uudisteportaal vahendas Ansipi sõnu enne kohtumist, et gaasijuhe pole seni olnud nii hirmus, kui kardeti, ning ettevõtte esindajad lubasid ise, et on avatud kõnelusteks võimaliku kolmanda ja neljanda juhtme ehitamise puhul, kuid enne peavad oma sõna ütlema Nord Streami aktsionärid.

“Muidugi peaminister küsis juhtme kohta,” ütles Warnig. “See võiks olla mõeldav, kuid selleks on tarvis Nord Streami aktsionäride selget otsust. Me oleme valmis avatud kõnelusteks sellise laienduse teemal, kui firma aktsionärid on sellise otsuse langetanud,” kinnitas Warnig.

500 elektriautole pretendeerib 38 huvilist

Mitsubishi korporatsioonilt saastekvoodi müügist saadud rahaga saaks aasta lõpuni elektriauto poole soodsamalt pool tuhat inimest või ettevõtet, aga praegu on esitatud ainult 38 avaldust.

Tallinnasse jõudnud elektromobiilsuse programmi ehk ELMO tuuril proovisõitu teinud Allan Brandt tunnistas, et eelkõige huvitab teda elektriauto soetamise võimalus KredExi toetuse pärast. ELMO programmi-ga makstakse ostjale kinni kuni pool auto hinnast, aga mitte roh-

kem kui 18 000 eurot, vahendas “Aktuaalne kaamera”.

“Seda ei ole võimalik mõtlema hakata isegi, võrreldes teiste autodega kaks-kolm korda kallim vähemalt,” sõnas Brandt.

Lisaks ministeeriumide vahel jagatud 500 autole tuleks kokku-leppe järgi tänavu müüa inimestele veel 500 elektriautot.

Elektromobiilsuse programmi juht Jarmo Tuisk loodab, et sügisel valmiv laadimisvõrgustik tekitab inimestes suurema huvi elektriautode vastu. Kui aasta lõpuks ei suudeta autosid ära

müüa, asutakse Mitsubishi-ga läbirääkimistesse müügiperioodi pikendamiseks.

“Võimalused on avatud ja muidugi üks võimalus on ka lihtsalt selles, et kui huvi on väike, siis saame suurendada avalike teenuste pakkumist elektriautodega,” märkis Tuisk.

Elektriauto on ELMO juhtide hinnangul kokkuhoidlik, sest näiteks ühe euro eest saab sõita viis korda kaugemale kui bensiiniga. Siiski on elektriauto areng alles lapsekingades.

ÄRIPÄEV

RMK otsib uut juhti

Seoses praeguse juhatuse esimehe Aigar Kallase viieaastase ametiaja lõppemisega kuulutab Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) nõukogu välja konkursi juhatuse esimehe ametikohale.

RMK nõukogu esimehe Mati Polli sõnul kehtivad RMK juhatuse esimehe ja juhatuse liikmete volitused vastavalt metsaseadusele viis aastat. Juhatuse esimehe valib nõukogu konkursi korras kehtestatud tingimustel. Teised juhatuse liikmed valib nõukogu kandidaatide hulgast, kelle on esitanud juhatuse esimees.

Vastavalt nõukogu kehtestatud konkursi tingimustele peab RMK juhatuse esimehel olema metsandusalane magistrikraad või sellega võrdsustatud kõrgharidus, ta peab tundma metsandusvaldkonda ja omama teadmisi Eesti metsapoliitika hetkeolukorrast ning valdkonna arengu suundumustest ja prioriteetidest. Kandidaatidele esitatavate ootuste ja nõudmistega saab täpsemalt tutvuda RMK kodulehel alates 19. juunist.

RMK põhiülesanne on riigimetsa säästlik ja efektiivne majandamine. RMK kasvatab metsauuendusmaterjali, korraldab metsatöid, tegeleb metsa ja puidu müügiga ning korraldab ulukihoolet.

ARIPÄEV.EE

ML-TRANSPORT

Veod:
Tallinn–Helsinki
Helsinki–Tallinn

Enne kl 12 tellitud veos jõuab kohale järgmisel päeval!

tel: +372 50 55 074
info@mltransport.ee

www.mltransport.ee

KALA KIHNU

Pakume Pärnu linnas külmakambrite ja lao rentimise teenust.

Toodame Eesti toitu

AS Kihnu Kala

Võimalus kasutada erinevaid hoiustamistemperatuure (kuni –35 °C) ning kauba peale- ja mahalaadimisteenust.

447 5911, 504 5610 • as.kihnu.kala@neti.ee

Eestimaa on ilus!

PUHKA EESTIMAAL

www.maaturism.ee

KRIMI

Haridusministeeriumi IT-juht jäi süüdi

Haridusministeeriumi infosüsteemide talituse juhataja Jaanus Christoffel jäi pistisekuriteos lõplikult süüdi, kuna riigikohus ei võtnud tema advokaadi ja prokurööri kaebusi arutusele. Kuna riigikohus ei pidanud vandeadvokaat Jaanus Lemetti ja Lõuna ringkonnaprokurör Marge Püssi kaebusi põhjendatuks, siis jäi muutmata Christoffeli (35) süüdimõistmine pistisekuriteos ning samaks talle määratud tingimisi üheaastane vanglakaristus, samuti lisakaristusena pandud aastane ametikeeld, kirjutasid ERR Uudised.

Kohus mõistis Christoffelile aastase tingimisi vangistus kolmeaastase katseajaga tasuta reisi ja kinkekaardi saamisega seotud süüdistusepisoodi eest.

KINDLUSTUS

Seesamil oli mai suurte maksete kuu

Mais hüvitas kindlustuselts Seesam klientidele 1050 kahjujuhtumit üle 1,1 miljoni euro eest, millest 466 000 eurot maksti välja kaskokindlustuse raames. Järgnesid liiklus- ja kodukindlustuse hüvitised 241 000 ja 230 000 euroga.

Võrreldes aprilliga kasvas maikuu üldine hüvitiste hulk ligi viien-diku.

Seesami kahjukäsitluse osakonna juhataja Ly Jõhviku sõnul oli mai suurte maksete kuu. Üle 10 000euroseid kindlustushüvitisi maksti välja 15 korral, neli neist ületasid 30 000 euro piiri.

Juunikuus kõik rahvuslipud ja mastivimplid soodushinnaga!

ERIPAKKUMINE

- Eesti lipp majale/6m mastile **18 €**
- Eesti mastilipp 8m mastile **28 €**
- Mastivimpel 35x200cm **18 €**
- Mastivimpel 35x300cm **22 €**

Kõik tooted on valmistatud Eestis.

Juunis toimetab Eesti lipud ja vimplid tasuta kohale Post24!

Esinduskauplus Tallinnas, Türi 3. Avatud E-R 9 - 18.

Täpsem info **www.lipuvabrik.ee** tel 668 4270 **info@lipuvabrik.ee**

LIPUVABRIK

- Riikide lipud
- Logolipud
- Rannalipud
- Lipumastid
- Lipuvardad
- Vardahoidjad
- Bannerid
- RollUpid

LUX Express

LOOBU JUHTIMISEST!

Autojuhtimise asemel sõida Vilniusesse Lux Expressiga!

- WiFi
- Kohvi
- Reisikortid
- Laadimisvõrgud
- Televisioon
- Liikumisvõimalused

Iga päev Tallinn - Vilnius	Väljumine: 06:00 Tallinn	Saabumine: 15:00 Vilnius
Iga päev Vilnius - Tallinn	Väljumine: 16:10 Vilnius	Saabumine: 00:50 Tallinn

Osta pilet: **www.luxexpress.eu**

Alati hea hind 35 EUR!

USA ootused langesid

USA tarbijakindlus langes juunis selle aasta madalaimale tasemele, kui tööturg näitas vähe arenemismärke, vahendas agentuur Bloomberg. Reuter's/ Michigani Ülikooli tarbijakindluse indeks kukkus juunis tasemele 74,1, eelneva kuu tasemelt 79,3, mis oli kõrgeim tulemus alates 2007. aasta oktoobrist.

ARIPAEV.EE

Soome noorpoliitikud: viige ettevõtted Eestisse!

Soome peaministri partei Kokoomus noortekogu käivitas kampaania "Siirrä yritykseen Viroon" ("Vii ettevõtte Eestisse"), millega tahetakse tähelepanu juhtida Soome majanduskeskkonna konkurentsivõime nõrkustele.

Kokoomuse noortekogu asejuht Saul Schubak kirjutab oma blogis, et kampaaniaga tahetakse ellu kutsuda laimat arutelu Soome maksusüsteemi ja

laiemalt konkurentsivõime üle. "Kui nüüd ei hakata suhtuma Soome konkurentsivõime tõstmisse tõsiselt, siis sünnivad tulevikujõukust loovad algatused kusagil mujal, näiteks Eestis," arvab Schubak.

"Ajal, mil meie naabri juures on keskendunud süsteemide lihtsustamisele ja ettevõtjasõbralikusele, on Soomes võetud laenu, tõstetud makse ja loodud uusi reegleid ning erandeid räsivaks

ettevõtjaid," leiab Schubak. Ta toob välja, et Eestis on viimasel kümnendil aetud selget joont, mille järgi bürokraatiat vähendatakse, maksukoormust alandatakse ja makse proovitakse koguda ilma erandeid tegemata. "Asjad muutuvad paremaks ja muutused ennustatavaks. Sellises keskkonnas võib rahumeeli teha suuremaidki investeeringuid," kirjutab Schubak.

ARIPAEV.EE

VÕLAKRIIS

Surve Saksamaale kasvab.

Suurim risk on pangajooks

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Eile Kreekas toimunud valimiste järel on täna Mehhikos koos maailma juhtivate riikide (G20) valitsusjuhid, et mitmendat tippkohtumist järjest arutada maailma finantssturge ja majandust ohustava euroala võlakriisi ohjeldamist.

Surve Saksamaale kasvab, kuid veel vahetult G20 tippkohtumise ja Kreeka otsustavate valimiste eelõhtul tõrjus kantsler Angela Merkel kiireid "imelahendusi".

Milliseks kujunesid Kreeka valimiste tulemused, ei olnud eile Äripäeva trükkiminekuks selgunud. Et aga turud kahtlevad üha enam kogu euroala kriisilahenduse efektiivsuses, ei pruugi isegi Kreeka abipaketi tingimusi täita lubanud parteide võit Hispaaniale ja Itaaliale laenukuludes leevendust tuua.

See paneb proovile euroalal praeguseks loodud kriisitõrjemehhanismid ning sunnib Euroopa poliitikuid radikaalsematele lahendustele.

IMF täiendab kriisikassat. G20 riikide kohtumisel loodab võõrustajariigi Mehhiko president Felipe Calderon ühe konkreetse tulemusena täiendada IMFi kriisikassale, et ülejäänud maailma majandust Euroopa kriisi mõju eest kaitsta. "Ma eeldan, et siin lepatakse kokku suuremas kapitalialerdises kui Washingtonis saavutatud eelkõigusele," ütles Calderon agentuuri Bloomberg vahendusel.

Toona kogunes riikidelt lubadusi 430 mld dollari väärtuses, samas jäid mitmed riigid, nagu Hiina ja Brasiilia, esialgu äraootavaks. Eelkõige on aga G20 tippkohtumise fookus sellel, et survestada Euroopa riike suuremale konsensusele kahe nädala pärast toimival Ülemkogul, millega on taas seotud väga suured ootused.

Läinud nädalal pidas Angela Merkel mitu kõnet, milles kordas Saksamaa seisukohta, et kiireid lahendusi kriisile ei ole. Saksamaa on jätkuvalt vastu nii kiirustades loodud euroala ühistele võlakirjadele kui ka ühise hoiusegarantii ideele, mida on aktiivselt edendanud nii Euroopa Komisjon kui ka Euroopa Keskpank. Saksamaa jaoks ei ole sellised lahendused mõeldavad ilma tihedama eelarve- ja poliitilise liiduta.

"Jagatud vastutus on võimatu, kui kontroll jääb liikmesriikide tasandile," ütles Merkel reedel Berliinis väikeettevõtjatele, rõhutades samas, kui oluline on Saksamaa ekspordist sõltuval majandusele nii ühine raha kui ühine turg, vahendas Bloomberg.

Kokkulepped maksma. Laupäeval CDU kampaaniarallil toonitas Merkel kokkulepetest kinnipidamise tähtsust. "Nii ei saa olla, ja see puudutab ka Kreeka valimisi, et lõpuks need, kes kokkulepetest kinni ei pea, talutavad kõiki teisi ninarõngast pidi areenil ringi," ütles ta.

Paar päeva varem Saksamaa parlamendis hoia- tas Merkel, et ka Saksamaa ei saa lõputult teiste koormat kanda võtta. "Saksamaa võimalused ei ole piiramatud," ütles ta.

Agentuur Moody's on ähvardanud kriisi ägenedes üle vaadata ka AAA-järguga riikide reitingud. Juba ongi kerkimas ka Saksamaa enda laenamiskü-

”

Nii ei saa olla, ja see puudutab ka Kreeka valimisi, et lõpuks need, kes kokkulepetest kinni ei pea, talutavad kõiki teisi ninarõngast pidi areenil ringi. Saksamaa kantsler Angela Merkel laupäeval CDU kampaaniarallil

Ebaõnnestumistest eduni

Registreeri soodushinnaga
kuni 23.06.2012!

Tühistamisel 100% raha tagasi.*

www.juhtimiskonverents.ee

Pärnu
Juhtimiskonverents
11.-12. OKTOBER 2012

* Loobumisest palume teatada kirjalikult kliendihaldurile või infomeilile info@konverentsid.ee hiljemalt 20. septembril 2012 ja me tagastame 100% konverentsi osalustasust.

Kriisiks paremini valmis?

Rahaliidus loodud kriisitõrjemehhanismidel on mitmeid puudusi, mis pärsvad nende efektiivsust.

Euroala stabiilsusmehhanism ESM ei saa näiteks pankade rekapiitalseerimiseks laenu anda otse. Nii suurendab äsja Hispaania pankadele lubatud 100 mld eurot valitsuse võlga, õõnestades veelgi usaldust Hispaania valitsuse maksevõime suhtes, tõstes raha hinda.

Ka ei piisa ESMi mahust, 500 mld eurost, nii Hispaania kui ka Itaalia väljaaitamiseks.

Probleeme tekitab ESMi eeliskreditori staatus, mis võib eemale peletada erasektori investoreid.

Sama probleem tekkis, kui Euroopa Keskpank ei osalenud Kreeka võlakirjade restruktureerimises. Nii vähenes sellest keskpanga võlakirjade tugiostuprogrammi efektiivsus.

Üürikeseks jäi ka keskpanga pikaajaliste likviidsuslaenude positiivne mõju, mis kohati veelgi võimendasid pankade ja riikide rahanduse probleemide seost.

Ä Tasub teada Saksamaa arve abist euroala hädalistele

miljardit eurot

Kreeka esimene abipakett	22
EFSF	211
ESM	190
muu ELi abi	12
EKP võlakirjade tugiostud	57
kohustused Target 2 keskpankade maksesüsteemis	179
KOKKU	671

ALLIKAS: CREDIT SUISSE, WSJ

2/3

**sakslastest pooldab
arvamusküsitluste
järgi Kreeka lahku-
mist euroalalt**

lud, mis vahepeal varju otsiva raha tulvast ülimadalale langesid. Kümneaastase tähtajaga võlakirjade tootlus on juuni alguse rekordmadalalt 1,127 protsendilt kerkinud 1,49%-le.

“Kui olukord läheb (euroalal – toim) veel hullemaks, siis pageb raha kogu regioonist,” ütles Bloombergile maailma suurima võlakirjafondi Pimco portfellihaldur Andrew Balls. “Me eelistame määrdunud särkidest neid, mis on puhtamad – Suurbritannia ja USA võlakirju.”

Ennekõike poliitiline kriis. Petersoni instituudi ökonomist Jacob Kirkegaard arvab veaks raskustes riikidelt nõutud kärpeme tempo. Samas toetab ta Saksamaad, mis ei käsitle praegust olukorda lü-

SAKSAMAA kantsler Angela Merkel ei taha anda blankoveksliit – isegi Saksamaa ei ole piisavalt tugev, et Hispaaniat või Itaaliat välja aidata. FOTO: AP/SCANPIX

hjalisest majanduslikust perspektiivist, vaid kui poliitilist kriisi, mida saab lahendada vaid rahaliitu tihedama liiduga täiendades.

“Ükski riik ei taha vabatahtlikult oma suveräänust loovutada. Kui aga Saksamaa maksumaksjad vastutavad Itaalia võlgade eest, siis peab neil olema ka demokraatlik sõnaõigus, kuidas Itaalia ennast majandab ja Saksamaa raha kulutab,” ütles ta ajalehele New York Times.

Kõik see võtab aega, mida sündmuste käik ei pruugi anda. Suurim risk on pangajooksu vallandumine, mis sunniks valitsusi pankade päästmiseks uusi kulukaid kohustusi võtma. Maailma suurimad keskpangad andsid läinud nädalal mõista, et on valvel ja vajadusel valmis sekkuma.

GREENCARRIER

CV-Online client is Greencarrier Liner Agency who is the agent for Evergreen Line, one of the world's leading international shipping lines and is representing the Taiwanese carrier in Sweden, Denmark, Norway, Finland and the Baltic states. As agent for Evergreen Line we can offer global transport solutions – with personal commitment!

Company Greencarrier Liner Agency Estonia is looking for:

LINER MANAGER

Work responsibilities:

- liner manager of Estonian office (representing Evergreen line in Estonia)
- communicating with existing customers and active development of customer base
- development and implementation of Evergreen sales strategies
- communicating with Evergreen HQ and other Evergreen agent offices
- organizing and supervising of operational performance of the office of Estonia
- responsible for staff of operational and financial employees

Ideal candidate must have next competencies and skills:

- fluent English, Estonian and Russian
- excellent communication skills (both written and verbal)
- active sales work both for local and transit business.
- good problem solving skills with high stress tolerance

Company can offer:

- challenging work in large international company
- good and modern working conditions
- attractive salary
- friendly colleagues

Work experience required 2–5 years.

Location: Tallinn

Contact person: Kadri Mäe, CV-Online Recruitment Specialist

Address: Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn

Telephone: 699 0529

URL: www.cv.ee

Deadline for applying: 21 June

**Veauto GPS
Becker Transit 50**

- 5" ekraan
- 44 Euroopa riigi kaardid
- 4 GB sisemälu
- Bluetooth ühendus
- Becker SituationScan programm

299€

Eesti suurim valik naviseadmeid ja lisavarustust kohe laost parimate hindadega, hea nõu tasuta, GPS seadmete ja kaartide rent.

Vaata ja telli internetist www.palmtek.ee või tule Suur-Sõjamäe 42A, Tallinn
 Avatud E-R 9-18, tel 621 7530
palmtek@palmtek.ee
 Kaardimakse võimalus, järelmaks.

Majanduskonverents

Äriplaan 2013

toimub **26. septembril 2012**
Nokia Kontserdimajas

www.konverents.aripaev.ee

Konverentsi projektijuht Anne-Ly Raudhein 667 0107
 programmijuht Äripäeva arendusdirektor Mari Kõlli 508 9810
 e-post: konverents@aripaev.ee, registreerimine 667 0411

Äripäev

TURVALISUS

Naabrivalve suvila turvamisest endiselt au sees. Väärtuslikke asju pole mõtet ripakile jätta

ANNE OJA
anne.oja@aripaev.ee

Vaatamata mitmesugustele tehnilistele võimustele on kõige paremini toimiv suvila turvalahendus siiani naabrivalve.

“Head lukud, haukuv koer ja valjuhääline signaalsatsioon võivad olla, kuid head suhted naabritega peavad olema,” rõhutab ASI G4S Eesti müügidirektori Põhja piirkonna müügiosakonna juhataja Artur Aunapu.

Teadke ja tundke, kes on teie naabrid, ja tutvustage neile ennast. Vahetage kontakte ja hoidke üksteist oma tegemistega kursis. Siis ei arva naaber, et “töömehed”, kes äsja teie suvila laiali lammutasid ning ära vedasid, olidki teie enda tellitud.

“Kindlasti tasub jälgida piirkonnas liikuvaid võõraid ning julgelt neilt küsida, mis nad teevad, kas saab aidata jne. See näitab ka võõrastele, et neid märgatakse ja pole võimalust nähtamatuks jääda,” soovitas kinnisvarabüroo Uus Maa juhtivkonsultant Andrus Soonsein.

Enne suvilaostu on tema sõnul mõistlik igaks juhaks uurida, kuidas on piirkonnas lood turvalisusega. Reeglina on suurlinnade lähimbruses rohkem liikumist ja seega ka rohkem kriminaalset seltskonda, ehkki suvilate suurimad turvalisuseprobleemid jäid 1990ndaise.

Vargaid erineva taustaga. Kui G4Si hinnangul peaks kõige põhjalikumalt turvama üksikuid eraldi asuvaid maju, siis If Kindlustuse kogemused näitavad, et sagedamini langevad kuriteo ohvriks suvilad, mis asuvad otse tee ääres. Metsatuka sisse soetatud majadel on väiksem tõenäosus vargaid ligi meelitada.

Politseimajor Edvard Remseli sõnul on suvilavarguse toimepanijaks üldjuhul varem sama teo eest karistatud isikud. Varastel on seejuures selge kalduvus retsidiivsusele. Sageli on vargad ka narkomaanid, kuid esineb ka seda, et varastajaks on kannatanu sugulane, külaline või juhututtav. Vargaste hulgas on nii üksiküritajaid kui ka grupis tegutsevaid kurjategijaid.

G4Si Põhja piirkonna müügiosakonna juhi Ar-

”

Head lukud, haukuv koer ja valjuhääline signaalsatsioon võivad olla, kuid head suhted naabritega peavad olema.

G4Si Põhja piirkonna müügiosakonna juhataja Artur Aunapu

tur Aunapu kinnitusele pole kindlat suvilavarga profiili olemas, kuid üldjuhul on vargad hästi varustatud. Nad kasutavad liikumiseks sõiduvahendit ning omavad ka sissemurdmist hõlbustavat varustust. Tihti leiavad sissemurdmisel kasutust ka suvila hoovis või abihoonetes olevad tööriistad. Sügisel-talvel tikuvad suvilates ulualust otsima ka eluheidid, kes meelsasti tarbivad majarahva poolt suvekodusse jäetud hoidiseid.

Vältimaks hilisemaid vargusi, tuleb suvila ostmisel sõlmida notariaalne ostu-müügileping, teha seejärel kindlustusleping ning paigaldada signaalsatsioon, räägib Aunapu. Pärast ostu tuleks vahetada kohe kõik lukud, et mõni unustatud võti hiljem “külla” ei tuleks. Samuti tuleks tutvustada ennast naabritele ning teavitada neid omanikuvahetusest.

Sissetungijat pole mõtet ahvatleda. Kõigist soovitusetest, mida Äripäev suvilate turvamiseks kogus, jäi kõlama veel kaks: ära jäta oma asju mööda õue, kuuri ega tubasid laiali ning võta lahkudes kõik väärtuslik kaasa. If Kindlustuse varakindlustuse vanemtootejuht Merko Kimsto kinnitab, et suvilasse ei tohiks jätta kallist kodutehnikat, nagu sülearvuteid, murutraktoreid ega muud taolist.

Oma vara säilimise huvides tuleks kõik vähegi väärtuslik panna luku taha. Nii ei maksaks aiatöö seadmeid ja tööriistu jätta õuele kõigile silme alla. Kui seadmeid ei kasutata, tuleks need alati võõra pilgu alt kindlasse kohta ära panna. Tihti langevad varaste saagiks näiteks muruniidukid, trimmerid, mootorsaed ja muud aiatööriistad ning jalgrattad, märkis politseimajor Edvard Remsel.

Kui talveks katate külma kaitseks roose, siis viige talveks suvilast ära kõik mittevajalik ja ahvatlusi tekitav kraam. Sulgege ukseid, aknad ja ka väravad, lisas kinnisvarakonsultant Andrus Soonsein. Tema sõnul on suve lõpus või sügisel varguste oht suurem, kuna on teada, et inimesed viibivad juba pikemalt linnas, kuid on suve jooksul suvilasse tasunud igasugust varandust ega ole veel jõudnud seda linna tagasi viia.

Politseile tuleb teada anda igast sissetungimisest või selle katsest, isegi kui varalist kahju polegi. Iga sündmuskohalt kogutud jälg võib aidata politseid lähemale kurjategijate tabamisele. Kui avastate suvekoju jõudes, et sinna on sisse muratud, ei tohiks sündmuskohata enne politsei tulekut koristada.

KURJAST koerast olulisem on naabri terav pilk, seega tasub naabritega hästi läbi saada ja neid oma liikumistest teavitada. FOTO: TAIRO LUTTER/VIRUMAA TEATAJA/SCANPIX

Kahjude arv mullusega samas suurusjärgus

Mullu sai If Kindlustus suvilavargustest 28 teadet. Samas hüvitas If kokku umbes sada suvilatega seotud kahjujuhtumit. Tänavu on kahjude arv olnud samas suurusjärgus eelmise aastaga.

Ifis on kindlustatud üle 12 000 suvila, 15% puhul on koos suvilaga kindlustatud ka seal asuv vara. Hoone luku või aknaklaasi lõhkumine jääb tihti omavastutuse piiridesse.

Kindlustatud vara puhul on tavaliselt valitud kaitseks minipakett tulekahju, tugeva tuule ja rahe vastu.

Kliendid on suvilaid kindlustanud enamasti põhipaketiga, mis kaitseb tulekahju, tormi, rahe, torustiku lekke, varguse ja vandalismi korral. Üha rohkem

valitakse suvilale koguriskikindlustus. Kindlustusmakse suurus sõltub peamiselt suvila ruutmeetrist, materjalist, vee- ja kanalisatsioonisüsteemide olemasolust, valitud kaitsest ja omavastutuse ulatusest. Väiksema, 70ruutmeetrise puidust suvila kindlustusmakse on umbes kümme eurot kuus.

Ligi 45 000 püsikliendiga G4S valvab umbes 700 suvilat. Mullu andsid turvatöötajad politseile üle 86 sissemurdmist, kellest omajagu tabati sissemurdmistelt suvekodusse. Lihtsaima valveteenuse hind algab kolmest eurost kuus, tavapärase lahendus koos seadmetega maksab vähemalt 18 eurot kuus.

Lihtsaim lahendus on pai-

galdada suvilasse signaalsiooni sissetungijate ning tuleohu avastamiseks. Häire saabudes turvafirmasse sõidab kohale lähim valvekipaž ja selgitab välja häire põhjused. Valvesignaalsatsioon võib häire anda ka otse omaniku mobiiltelefonile või naabritele.

On mitmeid näiteid, kus koduvalve süsteem on aidanud ära hoida tulekahju. G4Si koduvalveseadmete hulka kuulub ka suitsuandur, mis edastab häire juhtimiskeskusele isegi siis, kui valvesüsteem ise pole aktiveeritud.

Edasijõudnud valvelahenduste hulka kuuluvad videokaamerad, mis annavad omanikule võimaluse jälgida suvilas toimuvat distantsilt.

176

suvilates toime pandud vargust on politsei registreerinud tänavu viie kuuga. Mullu samal perioodil oli see number 101, ülemöödunud aastal 131.

**anda üürile
hind alates
2,24 €/m²**

kontoripinnad
al 18 m²

laopinnad

tootmispinnad
100–5000 m²

kaubanduspinnad
100 m²–320 m²

tiigi | keskus

tel 513 6443,
tiigikeskus@tiigikeskus.ee

Kadaka tee 179, Tallinn
Logistiliselt hea asukoht ja juurdepääs.

Kokkuleppel rentnikega
meie poolt ka
investeeringud rendipindade
korraldamiseks.

Ä Pane tähele Vargusvastane ABC

ÄRA JÄTA väärtesemide ega muud väärtuslikku vara kohta, kus kallid asjad läbi akna nähtaval on ja vargaid ligi meelitavad. Väärisesemetele kirjutage graveerimispliatsiga omanikuõiguse tuvastamist võimaldav kood, nt oma juhiloa number. Koosta nimekiri oma väärtuslikust varast ja hoida seda kusagil mujal kindlas kohas. **LUKUSTA** lahkudes alati kõik ukсед ning aknad (enamik sissemurdmise toimum ajavahemikus 8-17).

VARGAD leiavad sageli võtme postkastist, uksemati alt või ukse kohalt. Ära tee nende elu lihtsaks! Ära kirjuta võtmehoidjale ka oma nime ega aadressi! Kui eelmisel omanikul võivad olla alles sinu suvila võtmed, vaheta lukud või lase need teistele võtmetele kohandada.

ASENDA seest õõnsad välisuksed läbinisti puidust, klaaskiust või terasest ustega. Jälgige, et välisuste hinged oleksid pigem sees- kui väljaspool, vastasel juhul võib sissetungija hinged lahti võtta ja ukse raamist välja tõmmata. Kasuta kõigis välisustes tuntud tootja võtmega ning keeratava lukukeelega lukke. Keldriaknad ning keldri- ja garaažiuksed võiksid lisaks olla ka trelitatud.

TUNNE oma naabreid. Kui kavatsed lahkuda, ära räägi sel-

lest juhuslikele inimestele. Teavita kohalikku politseijaoskonda kõigist kahtlastest isikutest või sõidukitest.

JÄTA kardinad veidi irvakile, et maja ei paistaks tühi. Kui oled pikalt ära, kasuta aegreleesid valgustite, telerite ja helisüsteemide erinevatel aegadel sisse ning välja lülitamiseks. See jätab mulje, et keegi on kodus. Palu kellelgi oma äraoleku ajal muru niita, lehti riisuda ja lund kühveldada. Jäta auto äraoleku ajaks maja ette või palu naabril autot seal hoida ja aeg-ajalt uude kohta ümber parkida. Ära lase kirjadel, ajalehtedel ega reklaamidel postkasti koguneda. Palu naabril või sõbral postkasti tühjendada.

PÜGA liiga suureks kasvanud puid ja põõsaid sissetungijate peitumisvõimaluste vähendamiseks. Paigalda maja ümber liikumisanduriga välisprojektorid. Lõhkumise vältimiseks peavad need olema kinnitatud piisavalt kõrgele.

KASUTA häiresüsteeme. Kümnest süüdimõistetud murtvargast üheksa väldib häiresüsteemiga kaitstud maju. Kasuta kindlasti ka turvasüsteemi kleebiseid ja märke. Veen-du, et turvasüsteemi kuulub vali sisealarm, andurid kõigil välisustel, liikumisandurid magamistoas ning põhilistes eluruumides.

Ä Taust Mullusest rohkem suvilavargusi

POLITSEI hinnangul võib täheldada suvilavarguste kasvutrendi. Põhjuseks võib olla kestev raske seis majanduses, aga ka vargustega tegelevate kurjategijate vanglast vabanemine. Näha on ka seda, et inimesed on endiselt altd ostma kahtlasel või selgelt kuritegelikul teel omandatud kaupa. Varguste puhul on üldine kuritegude lahendamise määr justiitsministeeriumi peetava kuritegevuse statistika andmetel ligikaudu 30%.

OTSEST sissemurdumise kasvu pole G4S täheldanud, küll aga on sissemurdmised kandunud linnast ja keskustest välja, sest hõredalt asustatud piirkondades on vahelejäamise võimalus väiksem. Seetõttu peab keskusest kaugemal asuva kodu kaitse olema põhjalikum.

MULLU jäi kindlustusele silma tulekahjude tava-pärasest suurem arv suvilates ja tühjalt seisvates majades. Tihti oli põhjuseks süütamine. Sel aastal on If Kindlustus kokku puutunud väga suurte tulekahjudega, kus kahjusummad ulatuvad 100 000-300 000 euron, kuid suvilad pole seni põlemisega silma paistnud.

Ä Mis juhtus Vargad ei maga

MÄRTSI keskel avastas Padise vallas asuvasse suvekojju saabunud omanik, et maja lukud on lõhutud ja sisemus segi pööratud, kadunud oli erinevaid kaableid ja pikendusjuhtmeid, õlleankur ja põdranahk.

VÄÄNA-JÕESUUS asuvast suvilast viidi ära kaks vee hoidmiseks kasutatud malmvanni. Politsei praktikas tuleb ette ka selliseid juhtumeid, kus suvemaja on sõna otseses mõttes täiesti tühjaks tehtud, kaasa on võetud ka noad-kahvlid.

KINDLUSTATUD suvila seinalt varastati elektrijuhtmed koos lülititega, ripplagi, sanitaartechnika, vaheuksed jms. Varguse käigus sai kahjustada ka siseviimistlus. Kahjusumma küündis mitmesaja tuhande kroonini.

Reparo!
www.reparo.ee

ÄRIPINDADE
EHITUS, REMONT,
SISEVIIMISTLUS

MÜÜA kahetoaline mugavustega, renoveeritud korter **KUNDAS**, otse omanikult. Lähedal lasteaed, kool, kauplus. **Hind:** ca 9900 €. Tingimisvõimalus. Vahetusvõimalus sõiduauto vastu. Tel 59 011 156

BLOGI

Pärnu korteriturul tihedaim konkurents

Kinnisvaraturu tähtsusel kolmas linn Pärnu hiilgab kõige tihedama konkurentsiga. Portaali kv.ee andmeil oli tänava esimeses kvartalis Pärnus keskmiselt 1397 korteripakkumist. Kortritehinguid aga tehti suvepealinnas sel ajal ainult 128. Teisisõnu jõuab Pärnus kolme kuu jooksul tehinguni vaid 9 protsenti korteripakkumistest.

Kortritehingute arvu ja korteripakkumiste arvu suhe näitab eelkõige konkurentsi kinnisvaramüüjate vahel. Mida suurem on kortritehingute arv ja mida madalam on pakkumiste hulk, seda väiksem on konkurents ja seda hõlpsam on kinnisvaramüüjatel tehinguni jõuda, kirjutas Tõnu Toompark oma blogis.

LEMMIKUD ehitusuudised.ee loetuimad uudised

Elektriiaam peab sarikapidu. Kiisal tähistati Eesti esimese avariiolukorras kasutatava elektriiaama peahoone valmimist. Hoonet maksumuseks kujunes 135 miljonit eurot.

Eksitava reklaami eest vastutab maakler. Eksitav reklaamkuulutus võib müüjale tuua probleeme, aga kui suur vastutus lasub maakleril?

Liit: tööstusharusid tuleb arendada terviklikult. Ehitusmaterjalide tootjate liit esitas riigikogule ettepanekud, kuidas majandust tööstusharude tasemel terviklikult arendada.

Uued korterid Aida Residentsis

Aida 7 on unikaalne ja luksuslik korterelamu Pärnu südalinna. Hoone on ainulaadne oma arhitektuuri, asukoha ja ka eksklusiivsete siselahenduste poolest, pakkudes kvaliteetset elukeskkonda kaasaegsele nõudlikule inimesele.

Kortrite suurtest panoraamakendest avanevad suurepärased vaated jõe ja/või merele. Eksklusiivsed katuse-terrassid on aga mõeldud päikeseloojangu nautimiseks.

Hinnad al 1000 €/m²

- planeeringud sisearhitekt Tiit Truusilt
- sanitaartechnika Duravit ja Hansgrohe
- keraamika d'Imola
- naturaalne tammeparkett
- panipaik jalgratastele ja lapsevankritele
- luksuslikud trepikojad
- 2 lifti
- fonolukk, signalisatsiooni valmidus
- tsentraalne kliimaseade
- 2-aastane garantii

Ingmar Saksing, +372 50 13 320 | Malle Tomingas, +372 50 72 172 | www.lvm.ee/aida7

Müüa uus äripind 383 m²

Pärnus Lao 12

Papiniidu äripiirkonnas

Hind 39 900 eurot

Lisainfo tel 51 27 445

Ostame kasvavat metsa, metsakinnistuid ja metsamaterjali.

Metsa ülestöötamine ja transport.

Metsa istutamine.

hansametsInfo telefonil 50 60 777
www.hansamets.ee**BESTCLEAN**

PUHASTUSTEENISTUS

- AKENDE pesemine
- VAIPADE pesemine
- PÕRANDA pesemine
- NIITMINE
- LAMMUTUSTÖÖD
- HOOLDUSKORISTUS

Tel 552 0870, 656 5311
puhastus@bestclean.ee
www.bestclean.ee

Üürile anda büroopinnad otse omanikult

Narva mnt 38, II korrus**15,4 m²****85 €**~~17,4 m²~~ **ÜÜRITUD****32,2 m²****180 €****98,3 m²****540 €**Hinnad käibemaksuta.
Lisanduvad kommunaalkulud.**ALG Liisingu AS****www.alg.ee**

Hirvo Lukas, telefon 508 9234, 614 3322, hirvo@alg.ee

Kuhu on kinnisvaraturg jõudnud 20 aastaga?

Üüriturug välja kujunemata

JAANUS LAUGUS

Uus Maa Kinnisvarabüroo juhatuse esimees

Murranguid kinnisvaramaastikul võib märgata protsessina, kus esimesed muutused toimuvad elukondlikus kinnisvaras ning kesklinna tsoonis. Sealt liiguvad need edasi magalarajoonide poole, pea pooleaastase vahega jõuavad ka maade ja majadeni ning kõige lõpuks hakkab muutuma ka ärikinnisvara turg.

Kui oodata märkimisväärselt suuremaid muudatusi, peab ka kinnisvara valdkonnas toimuma põlvkonnavahtetus, kuid kapitalimahukuse tõttu võtab see tõenäoliselt inimpõlvkonna jagu kujunemise aega.

Nii nagu püsiva toote müügis ja arengus, on ka kinnisvaraturul järjest rohkem oodata uute disaini- ja funktsioonilahenduste peale tungi – uue efektiivsuse peaks tooma ühelt poolt standardiseerimine ja teiselt poolt disain.

Siinkohal toon välja mõned olulised märksõnad kinnisvaraturu arengus.

Riiklikust elamufondist oleme jõudnud läbi omandireformi eraomandisse, mis on lõpptulemusena väga hästi toimunud. Ka teised Euroopa riigid hindavad seda kõrvaltvaatajana kui hästi toimivat süsteemi.

Eluasemeturu saatuse kujundab eelkõige tööturg, Eestis on pikemaajalisem mure mahajäetud ja lagunev kinnisvara, mis on nii eraomandis kui ka riigi käes. Ning selle probleemi oluline lahendus ongi tööjõu/tööturu küsimus. Samas üüriturug on välja kujunemata. Tõenäoliselt on ses osas oodata suuremaid muutusi nii arendajate ja investorite tegevuses kui ka seadusandlikus pooles.

Reeglid on paigas. Olematust seadusandlusest oleme jõudnud ühe keskmisest kõrgemalt arenenud riigi tasemele, kus meil on olemas nii võlaõigus-, asjaõigus- kui ka ehitusseadus. Samas peab märkima, et kuigi seadus näeb ette, et maakleriteenuse eest peab maksma töö tellija, siis elukondlikul kinnisvaraturul vajab see veel korrigeerimist: harjumuspäraseks on kujunenud, et maakleritasu maksab üürilevõtja.

Ärikinnisvaras vastavad need reeglid enam seadusele ning on korrektset paigas. Tõenäoliselt jõuab ka elukondliku kinnisvara teenus sinna järele. Raske on prognoosida, millal see juhtub. See eeldab ka kinnisvarafirmadelt omanike suunamist, kuid kas turg selle vastu võtab, on raske öelda. Tuleks fookuseerida ikkagi sellele, et kes teenuse tellib, selle kanda jääb ka teenuse eest tasumine. Ükskõik, kas on tegu konsultatsioo-

ni, hindamise või vahendusteenusega.

Üüriturul on arenguruumi. Oleme alles protsessis, kus kinnisvaraomanike arv väheneb, seega ka üksikisikutest üürileandjate arv. Süsteem liigub selles suunas, kus üürileandja rolli saab endale pigem riik või suur-omanikud ning üürnikuks kujuneb inimene, kes ei taha ega ka suuda ennast majandada nii, et omada kinnisvara, ning on nõus eelkõige üürniku positsiooniga.

Ka suurte üürileandjate või siis investorite turg on kasvamas ning ka välismaised investorid tunnevad Eesti üürikor-terite vastu huvi investeerimise eesmärgil. Millal selles kontekstis saavutab sõna "suur" õigus-tatud tähenduse, on raske ütelda. Kuid progress sinnapoole on nähtav.

Järjepidev areng. Tulevikus tuleks pöörata sellele tähelepanu, et omavalitsused võtaks ka ise osa infrastruktuuri loomisest, sh trasside väljaarendamisest. Põhjanaanabrite juures on see pigem vastupidi, seal võtavad omavalitsused infrastruktuuri arengust enam osa, kuid muidugi võib seal olla ka meist erinev maksusüsteem. Seega on Eesti selles mõttes erand, kuid see näitabki arenemise võimalusi.

Samas peab märkima, et näiteks Tallinn on muutunud ilusaks, arhitektuur on mitmekülgne ning kesklinna lähedal asuvate linnaosade kontseptsioon (Kassisaba, Kalamaja) on kiiresti arenemas.

Selline areng toob kaasa turvalisema ning nägusama linna- ja elukeskkonna. Tänu nende piirkondade ajaloolisele väärtusele ja muinsuskaitse nõuetele taastatakse enam vanemaid ehitisi. Tekib linnaosade sünergia, elanike koostöö, nn kommuunid (nt Kassisaba ja Kadrioru selts).

Kui 1990ndate alguses oli kinnisvaraturg põhiliselt väheste maaklerfirmade vahendusäri, siis nüüdseks on sellest kasvanud tööstus, kus on toimunud spetsialiseerumine. On suured ehitus- ja arendusfirmad, kes on keskendunud kortermajade ja elamurajoonide väljaehitamisele, on väiksemad arendusfirmad, kes ehitavad väiksemaid kortermaju ja renoveerivad vanu maju, on suured kinnisvarafirmad, kes pakuvad täisteenus, ning on ka hulk firmasid, kes tegelevad ainult kinnisvara vahendamisega.

Professionaalne teenus. Edasi tuleb turule üha enam rahvusvahelisi kinnisvarateenusteid, konkurents tiheneb, büroohotellid saavad praegusega võrreldes suurema populaarsuse.

Märkimisväärselt on tõusnud kinnisvarafirmade, maaklerite ja hindajate professionaalsus, nn trepikojamaakle-

Tallinn on muutunud ilusaks, arhitektuur on mitmekülgne ning kesklinna lähedal asuvate linnaosade kontseptsioon on kiiresti arenemas.

reid või libamaaklereid jääb aina vähemaks ja turul on rohkem suuremaid firmasid. Suured kinnisvarafirmad on liitunud, tugevamad püsinud.

Kinnisvarafirmades on toimunud spetsialiseerumine, lisaks maakler- ja hindamisteenusele koostatakse turuanalüüse, pakutakse konsultatsiooniteenust ning lisateenuseid. Maaklerite ja hindajate maine on turul märkimisväärselt paranenud, nende teenust vajatakse üha enam just tänu nende kogemustele ja usaldusväärsusele. Tõenäoliselt saab tulevikus suurema tähtsuse kinnisvaramaakleri kutsetunnistus.

Umbes 2005. aastal tekkisid esimesed ametlikud Eesti varade hindamise standardid, mida praeguseks on juba 13. Tekkinud on andmebaasid (näiteks maa-ameti tehinguregistrid), mis on hindajate põhiliseks töövahendiks. Tehingute andmeid saab vastava maa-ameti litsentsi alusel, mida samuti näiteks veel kümnend tagasi oli väljastatud vaid üksikuid, praeguseks on see enamikul suurtel firmadel.

Pädevad hindajad. Ettevõtted teevad enam koostööd ning vahetavad omavahel infot. Loodud on erialaliidud, nagu kinnisvara hindajate ühing ja kinnisvaramaaklerite koda.

Kui paarkümmend aastat tagasi olid hinnangud vaid paberikandjal, siis praegu aktsepteerivad finantsasutused reeglina vaid digiallkirjaga elektroonilisi hinnanguid. Samas hindamisteenuste hinnad hoolimata varade väärtuste ja elukalliduse oluliselt tõusust ei ole eriti muutunud.

Pangad on oluliselt kompetentsemad ja oskavad ka hinnangute suhtes seisukohta võtta. Buumi ajal oli hindajaid 3–4 korda rohkem, nüüdseks on see taandunud umbes kümne aasta tagasele hulgale. Mõnes pangas on tekkinud oma hindamisosakond.

Erinevalt varasemast on minimaalselt olukordi, kus üks isik on nii maakler kui ka hindaja. Tegemist oleks ilmselge huvide konfliktiga ja suuremates ettevõtetes seda sisuliselt enam ei eksisteeri. Praeguseks on hinnangud pikenenud 10-leheküljeliseks ja pikemaks ning tuuakse välja ka konkreetsed võrdlustehingud.

Pankade osatähtsus kinnisvaraturu mõjutajana on märkimisväärselt kasvanud.

OBER HAUS
KINNISVARAFIRMA**Kinnisvarapakkumised**Kontorid Tallinnas, Tartus, Pärnus, Jõhvis, Narvas
Üldtelefon: 665 9700, e-mail info@ober-haus.comwww.ober-haus.ee/poska**Hubased korterid
vaikses Kadrioru
miljöö****Külasta KLIENDIPÄEVA
kolmapäeval 20. juunil
kell 16-20!**Kersti Junolainen
+372 504 5270www.saue9.ee**Otsid kodu
Pelgulinna?**
Tule Saue tänavale!**Külasta KLIENDIPÄEVA
neljapäeval 28. juunil
kell 17-19!**Siivi Pentjärv
+372 513 5732**Meie pikaajalise kogemusega spetsialistid nõustavad teid
kõigis kinnisvaraga seotud küsimustes!**Vaata rohkem pakkumisi: www.ober-haus.ee

Müügijuhtimise Aastakonverents 2012
esilinastub Solaris kinos 13. septembril

RAIN
VÄÄNA

SAMI
SEPPÄNEN

MARGUS
KASTEIN

KAISI
KASK

ALAR
OJASTU

JÜRI
PREOBRAZENSKI

müügijuht

kahe x tule x vahel

Tippjuhi ootused ja nõuanded müügijuhile • Tippmüüja ootused ja nõuanded müügijuhile • Kolm dramaatilist lugutippjuhi, müügijuhija müügiinimese suhtest • Kahetule vahel – kuidas toime tulla?

Osatäitjad: Elisa Eesti juht **SAMI SEPPÄNEN** • Saku Õlletehase juht **MARGUS KASTEIN** • Lindström Eesti juht **RAIN VÄÄNA** • Eduelamus OÜ treener ja konsultant **ALAR OJASTU** • RE/MAX Professionals'i tippmaakler **JÜRI PREOBRAZENSKI** • LHV tippmüüja **KAISI KASK** • EMT personalijuht **TERJE KUUSIK** • Microsoft'i Baltikumi personalijuht **MERLE LINDMAA** • Go Traveli juht **MATTI PRUUL** • prof **MARE PORK** • treener-konsultant **MIHKEL REINSALU**

ÄRIPÄEV 18. juuni 2012

toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

ÄRILAUSE

» Christian Matthias Schlaga: Kui eurokriis oleks lihtne, oleks Saksamaa selle juba ammu lahendanud.

Saksa Liitvabariigi suursaadik leiab, et pikaajaline lahendus eeldab paradigmavahetust.

ÜKS KÜSIMUS

Äripäeva hinnangul on Arengufond pikemat aega tema käsutuses olevat raha raisanud. Kas Arengufond tuleks laiali saata?

JÜRI MÖIS, ettevõtja

Alates 2008. aasta kriisist ei ole tegelikult turumajandus toiminud. Nii pangandus kui ka majandus on tilgutite all – kui abipakette poleks, oleks kõik pangad pankrotis. Nii, vereringe ei toimi ja nüüd hoitakse panku tilgutite all, kuid vaatamata sellele ei suuda majandus iseseisvalt toimida. Viimase ölekõrrena on tehtud varjatud abiorganisatsioonid nagu Arengufond, eriti EAS, PRIA, neid on veel. Ja nemad viskavad nagu jõuluvana majandusele kühvliga raha, et äkki midagi veel päästab.

Ilma nendeta oleks tõenäoliselt must maa. Nende ülesanne ongi kinkida raha. Miks neid nii palju peab olema? Võiks olla lihtsalt üks jõuluvana ühing. Kuid siis võib tekkida jälle palju töid...

Käisin seminaril, kus esines noormees EASist. Seal töötab näiteks 286 töötajat, kelle ainuke idee on olla majanduses jõuluvana. Muidugi võib öelda, et mida nad seal ehitavad oma sammastega tubasid, pangu parem pillid kotti. Kuid vaadake konteksti – nad laotavad ju raha nagu sõnnikut põllule, et äkki hakkab midagi kasvama.

ARTO AAS, riigikogu majanduskomisjoni esimees

Mis puudutab büroopinda ja välist glamuuri, siis olen 100% nõus Äripäevaga, et see on vastuvõetamatu. Eelmise juhtkonna käitumine on arusaamatu, samuti nõukogu esimehe roll. Nagu iduettevõtte – saaks lisakapitali, siis juhtkond ostaks endale kõigepealt Ferrarid. Arengufond peaks ikka teisi väärtusi edendama.

Mul on hea meel, et uus juht (Tõnis Arro – toim) on asunud seda probleemi lahendama ja kulusid kokku tõmbama.

Ma ei arva, et Arengufond võiks oma pillid kotti panna. Arengufond on noor asi ja võib-olla ta alles otsib oma rolli meie riigis.

LUGEJA ARVAB

» Ükski majanduslikult mõtlev isik ei hakka projekteerima olukorras, kus ei ole teada, kas ehitamine on realselt võimalik.

Kommentaart artiklile “Meelis Mandel: ERR, kes vastutab?”

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon: (372) 667 0195,
(372) 667 0222,
faks: (372) 667 0265,
(372) 667 0165
Trükk AS Kroonpress
Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111,
faks: (372) 667 0265
Korrespondent Tartus
Väinu Rozental,
vainu.rozentala@aripaev.ee
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105,
faks: (372) 667 0200
Seminarid, käsiraamatud, Raamatuklubi ja infolehed:
tel: (372) 667 0207,

faks: (372) 667 0290
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099,
faks: (372) 667 0300
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine
Ainult Äripäeva paberlehe tellija saab lugeda Eesti parimat majanduslehte digiversiooni **Internetis, iPadis ja nutitelefonis.**
Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMN

Abi pankadele ei leevenda Hispaania valusaid muresid

Ükskõik, kuidas Hispaania peaminister Mariano Rajoy ja tema ministrid oma esialgseid vaelsid ka ilustada ei püüa, on Hispaania puhul tegemist neljanda päästetava eurotsooni riigiga.

Ametliku retoorika kohaselt erineb Hispaaniale avatav “krediidiliin” Portugali, Kreeka ja Iirimaa abipakettidest, sest on mõeldud vaid osale majandusest ehk siis finantssüsteemi korrastamiseks ja ümberstruktureerimiseks. Pealegi polevat Hispaania olukord tänu viimase kahe aasta jooksul käima lükatud põhjalikele reformidele ning majanduse suurusele neist ühegagi võrreldav. Samuti ei kaasnevat operatsiooniga uusi makroökonomilisi nõudmisi, kuigi siinkohal asub rõhk sõnal “uus”.

Rajoy püüdis Brüsselis tehtud otsusest laenata Hispaania pangadussektorile kuni 100 miljardit eurot jätta mulje, nagu oleks tegemist valitsuse oodatud, lausa planeeritud võiduga pärast eurokabinettides peetud strateegilisi majanduslahinguid. Rajoy sõnul ei tähenda tema eduka survestamise tagajärjel saavutatud otsus riigile uusi kärpeplaane, troika (Euroopa Liit, Rahvusvaheline Valuutafond ja Euroopa Keskpank) suurenevat järelevalvet ega mõjuta tavahispaanlase rahakotti. “Krediidiliin” aitab ainult hädasolevaid panku ja see on kõigile hispaanlastele suurepärase uudis, sest siis annavad “pangad laene ka ettevõtetele ning perekondadele”. Toimuv olevat igit normaalne.

Hämmastus ja ebakindlus. Normaalsetest on Hispaania olukord väga kaugel. Peaministrit ei usuta mitte ainult väljaspool, vaid ka Hispaanias endas. Kui välismaailma huvid on ainult majanduslikud, siis sisepoliitiliselt lisandub siia aina teravamalt demokraatliku riigikorralduse reeglite eiramine.

Kõik teavad, et juba pärast esimest Hispaania pankadesse raha süstimist ning nende osalist ümberstruktureerimist 2009. aastal lubati helget homset koos krediidivõimaluste laienemisega, mida aga ei sündinud. Raha on läinud pankade toksiliste laenude katteks ja mitte krediidiks ettevõtetele ja perekondadele, ent süsteemi tervis pole paranenud karvavõrdki.

Peagi kinnitasid Euroopast kostvad hääled, et Hispaaniat survestati Brüsselist ja ka Ameerika

ANNA-MARIA PENU kolumnist

» Normaalsetest on Hispaania olukord väga kaugel.

Ühendriikidest abipaketti küsima juba paar viimast kuud. Ja kuna keegi ei laena raha tingimusteta, siis on laenu käendajaks kokkuvõttes ikkagi Hispaania Kuningriik ehk siis: kui pangad ei maksa, teevad seda hispaanlased. Ja iseenesest mõistetavalt hakkab troika rangelt kontrollima “programmi elluviimist” ning jälgib sama lähealt ka valitsusele seatud defitsiidi eesmärkide täitmist. Kui neid eesmärke ei täideta, keeratakse kraan kinni ka pankadele.

Hispaania valitsuse vaikumisel ja vasturääkivustel põhinev kommunikatsioonistrateegia tekitab pidevalt rohkem küsimusi, kui annab vastuseid, suurendades usaldusväärsuse asemel hoopis hämmastust ja ebakindlust. Päästepaketi väljakuulutamise juures on avalikkuse ette toodud vaid hiiglaslik summa, ent programmi tingimustest, kokkuleppe detailidest ei sõnagi. Nii Hispaania valitsus kui ka Brüsseli ametnikud väidavad, et tingimusi pole veel kokku lepitud, keegi ei tea, millised need täpselt hakkavad olema. Asi näib seda enam kiirelt improviseeritud meetme moodi, ilmselt osaliselt tekitatud Kreeka valimistest tingitud paanikast.

Majanduskasvu ei paista kuskilt. Ühel nöl ei olda isegi selles, kas laenuintressid lähevad riigi aruandluses defitsiidi alla või mitte. See on aga tähtis, sest Hispaanial tuleb samaaegselt tegeleda defitsiiti drastilise vähendamisega. Kuni 100 miljardi euro suurune finantssüsteemi päästepakett läheb aga otse riigivõlaks, kergitades Hispaania riigivõla 90% SKTst. Vastupidiselt levinud arvamusele, nagu oleks Hispaania riigivõlg “meeletute kulutuste tõttu” olnud juba enne kriisi algust tohutult suur, oli see 2007. aastal vaid 30,08% ehk siis ligi poole väiksem, kui näeb ette Maastrichti kriteerium.

Esimese päeva pärast plaani väljakuulutamist lõpetas Madridi aktsiaturg miinusena ning paar päeva hiljem tõusis Hispaania krediidiriski marginaal rekordilistesse kõrgustesse. Abiplaani kasu ei näi veenvat kedagi ning analüütikud nii Hispaanias kui ka mujal viitavad uue päästepaketi vajadusele juba lähitulevikus.

Võlgade maksmiseks on vaja majanduskasvu, mida pole viie miljoni töötuga ning karmi kärpe- ja kokkuhoiupoliitika all ägavas riigis nii pea oodata. Majanduskasvu turgutavaid poliitilisi otsuseid ei paista aga mitte kusagilt.

REPLIIK

Eesti riik on liiga õhukeseks kulunud

Kui inimene on joodik, saab teda ravile allutada üksnes siis, kui ta tunnistab, et on joodik. Sama on ka Eesti riigiga: ei ole võimalik planeerida abinõusid võitluseks vaesusega, kui kuulutame aina, et meil läheb hästi. Rahandusminister Jürgen Ligi kordab nagu kellakägu, et meie rahandus on tasakaalus. See on tõsi, aga tulemuseks on see, et riik on jäänud nii õhukeseks, et sulgeme koole, haiglaid, päästeameti depooisid ja politseijaoskondi.

Makse meil ei tõsteta, sest see puudutaks valusalt elanik-

IRINA HOLLAND korteriühistu esimees

» Ei saa planeerida abinõusid võitluseks vaesusega, kui aina kuulutame, et meil läheb hästi.

konna jõukamat osa, kelle huvivid valitsus kaitseb. Samas viivad pidevalt tõusvad kütte, auctokütuse ja elektri hinnad igal kuul sadu eurosid inimeste taskust. Korteriühistud ägavad pangalaenude all. Praegu on reaalne oht, et 30 miljonist eurost, mis eraldati korteriühistutele majade soojustamiseks, õnnestub kasutada umbes pool. Süüdi on muidugi korteriühistud, kes ei ole nõus sellistel tingimustel toetust taotlema.

Kindlasti tuleks kaaluda astmelise tulumaksu kehtestamist. Maksustada tuleb ka et-

tevõtete tulu. Sellega saavutatud riigieelarve kasv võimaldaks toetada korteriomanikke, vähendades käibemaksu toasoojalt.

Ergutame tarbimist. Maksude tõstmisega saaks kosutada riigieelarvet, mis võimaldab tõsta ka alamastme ametnike palka. Kui rahval oleks rohkem raha, elavdaks see kaupade ja teenuste tarbimist, mis ergutaks siseturgu ja viiks majanduse tõusule, milles Euroopa Liit näeb praegu üht olulisimat majandustõusu võimalust.

LAS KLIENT TEENIB SULLE RAHA. Paljud Eesti kaupmehed viskavad maha raha, mida klient neil vabatahtlikult ja tasuta teenida aitaks, leiab Äripäeva rubriigitoimetuse juht Rivo Sarapik.

RUMEENIAS VARASTATAKSE KAUPA KA LIHKUVAST AUTOST. Rumeenia politsei video näitab, kuidas sealsed kaabakad oskavad virutada kaupu ka liikuvast veoautost.

“LIBAHANKEID” PÕHJUSTAB ABSURDNE NÕUE. Ei maksa arvata, et riigiasutustel ja omavalitsustel on eriline tahtmine nõrkemiseni hankemenetlusi läbi viia ja ettevõtjaid lollitada. Viga on süsteemis.

TOETUSE KÜSIJA SUU PIHTA EI LÕÕDA. OÜ Palli Farm omanik Margo Vichterpal sai eelmisel aastal arvuliselt PRIA-lt kõige enam toetusi.

VASTUKAJA

Libahankeid põhjustab toetuse fikseerimise nõue

Ekslik on arvata, et riigiasutustel ja omavalitsustel on eriline tahtmine nõrkemiseni ehituste hankemenetlusi läbi viia ja ettevõtjaid lollitada. Viga on süsteemis ehk kehtiva regulatsiooni nõudes projekti maksumus eeltaotluste faasis muutmatuna fikseerida.

30% Riigihangete Keskuse 2011. aastal läbi viidud projekteerimis-ehitusvaldkonna riigihangete pakkumustest ületas avaliku sektori asutuste eelarvevõimalusi ning jäi seetõttu realiseerimata. Enamik neist olid ehitushanked, milles projekti kaasfinantseeriti Eli struktuurifondide vahenditest.

Mahavisatud töö. Võtame näiteks omavalitsuse, kes täidab korrektselt vajalikud taotlused, läbib kõikvõimalikud komisjonid ning lisatakse Eli struktuuritoetuste saajate nimekirja. Koos eeltaotluse esitamisega on taotlejal kohustus esitada dokumentatsioon ja fikseeritud number ehituse maksumuse kohta. See koostatakse 2012. aasta seisuga ning raiutakse konstantse numbriks kivistse ehk taotlusdokumentatsiooni. Kui ehitushange 2014. aastal

MARGUS LANTIN
Riigihangete Keskuse juhatuse liige

”

Mõistlik oleks ametnike ja ettevõtjate koostöös probleemile lahendus leida.

välja kuulutatakse, selgub pakumustest, et ehitushinnad on tõusnud ja esialgse taotluseelarve alusel taotletud summast objekti valmimiseks ei jätku.

Lisaraha saamine aga on välistatud ja hulga inimeste töö maha visatud. Struktuurifondide kaudu toetuste saajad ja saadavad toetussummad kinnitatakse reeglina valitsuse otsusega ning nende otsuste muutmise on ametnike sõnul üheks kordselt sama hästi kui võimatu. Dokumentatsioon ja n-ö kivistse raiutud projekti maksumuse numbrid on juba Brüsselisse saadetud ning muuta neid

ei saa. Ja tõepoolest ei saa, kuna esitatavate valmis projektide aruannete numbrid peavad täpselt ühtima eeltaotlustes esitatud arvudega.

Libahange, arvavad ehitusärimehed ja nõuavad kompensatsiooni esitatud pakumuste koostamise eest. Ehitusettevõtjatel on muidugi õigus pöörduda kohtusse pakkumusega seotud kahjude hüvitamiseks.

Absurdne nõue. Olukorra tekimises ei ole süüdi rakendusüksuste ametnikud, euroraha taotlusele positiivse vastuse saanud avaliku sektori asutuste juhid või juristid, kes ei oska hankeid korraldada. Nõrk koht on see, et Eli vahendite kasutamise riiklikus regulatsioonis tekib kohustus struktuurifondidest taotluste esitamisel projekti maksumus muutmatuna fikseerida. Ja seda olukorras, kus võib eeldada, et ehitamist ei saa alustada poole aasta jookul, vaid aastate pärast.

Mõistlik oleks välisfinantseerimise valdkonna euro- ja muude ametnike ning ettevõtjate vahel dialoog üles ehitada ning püüda leida probleemile lahendus.

KOMMENTAAR

Eurovõlakirjad ootel, projektivõlakirjad tulekul

Võlakirjad on viimaste aastate moesõna. Eurovõlakirjade all mõistetakse tavaliselt nn eurotsooni stabiilsusvõlakirju. Lihtsustatult öeldes pooldab neid Prantsusmaa president François Hollande ja nende vastu on Saksamaa kantsler Angela Merkel. Eurovõlakirjade saatus ei selgu nii pea, sest enne eurotsooni krediidiriski liikmete vahel hajutamist on vältimatud mitmed valulised reformid ja tõenäoliselt ka Euroopa Liidu aluslepingute muudatused.

Ohud. Euroopa Komisjon näeb eurovõlakirjade kasutamise puhul peamiste ohtudena kehve- ma finantsdistipliini soodustamist liigselt finantsvõimendust kasutanud riikides ja konservatiivsema eelarvepoliitika riikide laenukulude kasvu. See on ka põhjus, miks Saksamaa selliseid võlakirju ei poolda. Nauditakse seal ju praegu järjest odavamat pikaajalist laenuressurssi ja lühiajalisi võlakirju on müüdnud koguni negatiivse intressiga.

HEIKI LINNAMÄGI
Euroopa Komisjoni Eesti esinduse infonõunik

”

Investoritele peaksid protestivõlakirjad huvi pakkuma, sest loovad riiklike võlakirjade alternatiivi.

Meie madala riikliku võlataseme puhul tundub ülejäänud Euroopat erutav poleemika võõra murena. Tegelikult tasub siiski kaasa mõelda, sest eurotsooni stabiilsus ja majanduskasvu taastamine on ka Eestile võtmetähtsusega. Viimastel kuudel on pideva kärpimise jutu kõrval järjest enam hakanud kostma majanduse ergutamise pooldajate hääl.

Arvamusi, kuidas kasvu tur-

gutada, on äärmusest äärmusesse, kuid ühes meetmes on siiski konsensusele jõutud. Nimelt kiitsid liikmesriigid ja Euroopa Parlament mais heaks Euroopa Komisjoni algatuse Euroopa projektivõlakirjade kohta. Tegemist on katseprojektiga, kuid projektivõlakirjade abil tehtavad investeeringud võivad veel 2013. aastani kehtiva eelarve raames ulatuda kuni 4,6 miljardi euron.

Suured projektid. Projektivõlakirjadega kaasatakse erainvestorite raha suurte transpordi- ja energiaprojektide tarbeks. Peamiselt räägitaksegi projektivõlakirjadest kui kavandatava 40 miljardi eurose Euroopa ühendamise rahastu projektide täiendavast finantseerimise võimalusest. Pensionifondidele ja muudele institutsionaalsetele investoritele peaksid projektivõlakirjad huvi pakkuma, sest nad loovad alternatiivi riiklikele võlakirjadele. Esimesed emissioonid näitavad, kas neile pandud ootused täituvad.

Äriteenused

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

reklaam

www.Apuneks.ee

5. sünnipäevaks laiendame oma kaupluse pindala kahekordseks.

Seoses suurenemisega vajame juurde **TÖÖTAJAJD.** Kasuks tulevad puidutöö- ja remondioskused.

Saatke oma CV aadressil info.apuneks@gmail.com

Müüme kasutatud profimööblit, kodumasinaid jm. Tähetorni 21i, Tallinn. E–R 10–17

ROIGASAIAD OÜ
Roigasaedade valmistamine ja paigaldamine

tel 509 2933, 514 4136, info@roigasaiad.ee
www.roigasaiad.ee

KAANON KINNISVARA
Ostame kinnisvara
Harju- ja Tartumaal
Tel. 53 488 966, tehing@kaanon.ee
Võtame müüki
kinnisvara, konsultatsioon tasuta
Hindamised
(kõikidele pankadele, s.h. finantsaruandluseks)
www.kaanon.ee
Endla 6, Tallinn 10149 Telefon: 6659585 Riia 24, Tartu 51010 Telefon: 7350850

AUTENTE
VALMIS OSAÜHINGUD RAAMATUPIDAMISTEENUSED MUUDATUSED ÄRIREGISTRIS
Tallinnas Jõe 2, II korrus • Tel 660 1760
Tartus Ülikooli 4-9 • Tel 734 9966
www.autente.ee info@autente.ee

Äri teenuste rubriigi standardreklaam
42x26 mm hinnaga 15€
Reklaami tellimine:
reklaam@aripaev.ee
Tel 667 0105 • faks 667 0200

TÖLGE

CV-Online klient on Greencarrier Liner Agency Estonia, mis on Evergreen laevaliini agent, esindades ühte maailma juhtivat Taiwan laevaliini Rootsis, Taanis, Norras, Soomes ja Balti riikides. Evergreen laevaliini agendina saame pakkuda globaalseid transpordilahendusi personaalse pühendumisega.

Greencarrier Liner Agency Estonia pakub tööd

LINER MANAGER' ile

Tööülesanded :

- Evergreen laevaliini esindamine Eestis
- suhtlemine olemasolevate klientidega ja aktiivne kliendibaasi arendamine
- müügistrateegia väljatöötamine ja selle elluviimine
- suhtlemine Evergreeni peakontori ja teiste Evergreen agentidega
- kohaliku esinduse töö organiseerimine ja korraldamine
- vastutamine kohaliku esinduse tulemuste eest

Nõuded kandidaadile :

- hea vene ja inglise keele oskus
- hea suhtlusoskus

- valmidus aktiivseks müügitööks
- hea probleemi lahendamise oskus ja stressitaluvus.
- töökogemus transpordi või logistikas valdkonnas vähemalt 2 aastat

Omalt poolt pakume:

- huvitavad tööd rahvusvahelises ettevõttes
- motiveerivat töötasu
- sõbralikku ja tänapäevast töökeskonda
- arenguvõimalusi

Kontaktisik: Kadri Mäe, tel 699 0529.

Aadress: Pärnu mnt 141, 11314 Tallinn.
Kandideerimise tähtaeg **21. juuni**

Äripäeva infopank

agent soovitab:

Eesti mõjukaimad tippjuhid 2012

Telli siit:

<http://www.aripaev.ee/mod/tagasiside/Tippjuhid2012/>

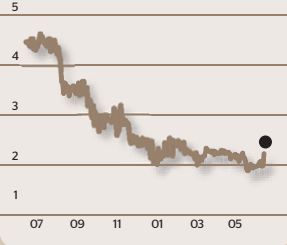
ÄRIPÄEV 18. juuni 2012
toimetaja Raivo Sormunen, tel 667 0166, e-post raivo.sormunen@aripaev.ee

TÕUSJA
LHV aktsiaostu avalikuks tulek pani ehitusfirma aktsia rallima.

Arco Vara

2,24 EUR

+12% ▲

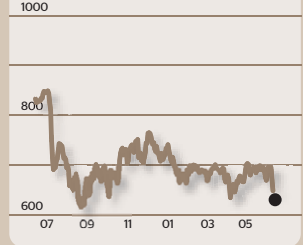

LANGEJA
Briti telekommunikatsiooni-firma sai jalgpalli ülekande õigused oodatust kallimalt.

British Sky Broadcasting

649,5 GBp

-3,2% ▼

Võrdlus
Enamik IPOdes osalenud Tallinna börsi investoreid ootab siiani plussi jõudmist*
hinnad eurodes
KÕRGEMAD HINNATASEMED JÄID ENAMIKUL AKTSIA TEL 2007. AASTASSE

	esimene kauplemispäev	IPO (aktsiate avaliku pakkumise) hind**	aktsiate praegune hind või hind börsilt lahkumisel	muutus alates IPOst	aktsia madalaim hind	madalaima hinnatase kuupäev	aktsia kõrgeim hind	kõrgeima hinnatase kuupäev
Starman***	28.06.2005	3,35	5,75	72%	2,55	30.12.2008	6,00	29.08.2008
Eesti Telekom***	11.02.1999	5,432	5,94	9%	2,75	12.09.2001	9,91	29.03.2000
Tallinna Vesi	1.06.2005	9,25	7,25	-22%	6,29	30.12.2011	18,41	31.01.2007
Premia Foods	5.05.2010	0,89	0,69	-23%	0,60	15.12.2011	1,05	11.10.2010
Olympic EG	23.10.2006	2,33	1,25	-46%	0,31	5.03.2009	6,45	10.07.2007
Tallink Grupp	9.12.2005	1,32	0,60	-54%	0,26	27.10.2008	1,66	7.02.2007
Nordecon (end. Eesti Ehitus)	18.05.2006	2,88	1,10	-62%	0,56	06.03.2009	7,05	06.02.2007
Ekspress Grupp	5.04.2007	5,90	0,99	-83%	0,35	17.03.2009	6,60	10.04.2007
Arco Vara	21.06.2007	48,58	2,00	-96%	1,60	6.03.2009	47,40	21.06.2007

* ülevaates on kajastatud IPOd alates 1999. aastast
** IPO hinnad fondiemissiooniga või aktsiate tühistamistega korrigeeritud (Olympic EG, Nordecon, Tallink Grupp, Arco Vara)
*** börsil lahkunud – Starman 31. märts 2009 ja Eesti Telekom 13. jaan 2010

ALLIKAS: TALLINNA BÖRS, ÄRIPÄEV, BLOOMBERG

ÜLEVAADE

Tallinna börsi parimad ja halvimad IPOd. Arco Vara langenud börsile tulekust 96%

RAIVO SORMUNEN
raivo.sormunen@aripaev.ee

Möödunud nädala lõpus tuli välja, et Arco Vara kaks suuromanikku Hillar-Peeter Luutsalu ja Richard Tomingas müüsid juuni alguses LHV pensionifondidele kinnisvaraarendaja aktsiaid hinnaga, mis jäi tervelt 96 protsenti alla 2007. aasta kuumal börsisuvel toimunud IPO (aktsiate avaliku esmapakkumine) hinnale. Otsustasin uurida, kuidas on läinud teistel Tallinna börsi viimase aastakümne IPOdel. Viimasel kuul on maailmas palju räägitud ebaõnnestunud IT-sektori aktsiaemissioonidest (vähem kui kuu aega börsil olnud sotsiaaltööstuse Facebook aktsia on kaotanud oma väärtusest veerandi, pool aastat börsil noteeritud päevapakkumiste saidi Groupon hinnast on lõigatud ära juba enam kui pool), kuid olukord pole parem ka neil investoritel, kes on Tallinna börsi IPOdes osalenud ning siiani, hambad ristas, aktsiaid käes hoidnud.

Starman staaritseb. Viimase kolmeteistkümne aasta jooksul (alates 1999. aastast) Tallinna börsil toimunud üheksast IPOst on plusspoolel vaid kaks. Samas on mõlemad tõusjad ka juba praegu-seks börsilt minema viidud. Kõige enam on investoritele rõõmu pakkunud kaabeltelevisioonifirma Starman aktsia, mis jõudis börsil olla kõigest kolm aastat ning tõusis seejuures 72%. Märkimist väärib, et aktsia kukkus alla IPO taseme vaid korra. Ning üks osa oli seal ka õnnel, sest Starmani ülevõtjal Baltic Moontech IH-l läks

176

protsenti jõudis pärast IPOt Olympic EG aktsia veidi vähem kui üheksa kuuga tõusta, enne kui hakkas peale kiire langus.

väärtpaberi börsilt viimisega niivõrd kaua aega, et keset masu maksti veel investoritele tolle aja kohta korralikku preemiat. Kergelt plusspoolel viidi börsilt minema ka Eesti Telekom. Isegi viimastel aastatel võimsalt raha kokku kühveldanud Olympic EG aktsia on 46% allpool börsile tuleku hinda. 2005. aasta lõpus aktsiaturule maabunud Tallink Grupp on kaotanud oma hinnast samuti enam kui poole. Ning seda hoolimata sellest, et pärast börsile tulekut võeti üle konkurent Silja Line ning investorid ootavad aasta-paari jooksul laevanduskontsernilt ka esimest dividendimakset. Kas tõesti on töepõhi all irvhammaste ütlusel, et IPO (ingl k Initial Public Offering ehk esmane avalik pakkumine) peaks tähendama hoopis *It's Probably Overpriced* (see on tõenäoliselt ülehinnatud).

Lühiajaliselt IPO-aktsiatesse investeerinud teenisid korralikult. Pikka aega Hansapanga (Swedbank Eesti) aktsiaturgude osakonda juhtinud ja paljude Eesti IPOdega tegelnud Lauri Lind märkis, et Tallinna börsi firmade IPOsid ei maksa Facebooki aktsiaga võrrelda. Facebooki aktsia on alles värskest börsile tulnud, kuid Tallinna börsi IPOdest on möödas juba aastaid. "Igal majandustsükli all on oma tõus ja mõõn. See, et sa oled pikaajaline investor, ei tähenda, et sa hoiad aktsiaid terve elu käes nagu Buffett, võid hoida ka aasta-paar. Kindlasti need, kes proovivad tsükleid ajatada, teenivad teistest rohkem," selgitas Lind, miks Tallinna börsi aktsiahinnad liiguvad praegu allpool IPO-hinda. "Praegu on Eesti majandustsükkel ikka põhja juures ning ei ole suudetud jõuda tagasi 2006.–2007. aasta tasemeteni," vastas investeerimisspetsialist küsimu-

Edetabel
IPOdega seotud kümneid tuhandeid inimesi

	aktsiaid märkinud investorite arv	pakkumismaht, mln EUR
Tallink Grupp	17 114	183
Eesti Telekom	8196	196
Ekspress Grupp	5960	36
Olympic EG	4566	72
Tallinna Vesi	2452	56
Nordecon (end. Eesti Ehitus)	2070	19
Arco Vara	1834	97
Starman	1777	12
Premia Foods	1358	13

Tasub teada
Tugeva dividendimaksja puhul pole IPO hind nii määrav

TUGEVATE dividendimaksjate puhul ei pea pikaajalised investorid nii väga muretsema, kui aktsia turuhind jääb alla emissioonihinnale. **NÄITEKS** on praegu 2 eurot allpool IPO hinda kauplev Tallinna Vesi maksnud investoritele 2006. aastast välja 5,9 eurot aktsia kohta dividende. Ka ligi üksteist aastat börsil olnud Eesti Telekom maksis selle aja jooksul korralikult dividenditulu.

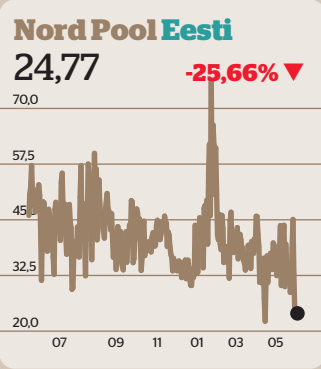
ALLIKAS: ÄRIPÄEV, TALLINNA BÖRS

0,1

protsenti kahanes mais USA tööstustoodang, mis on teine langus viimase kolme kuu jook-sul.

ELEKTER

Elektri hind on aktsiaturgudest oluliselt volatiilsem.

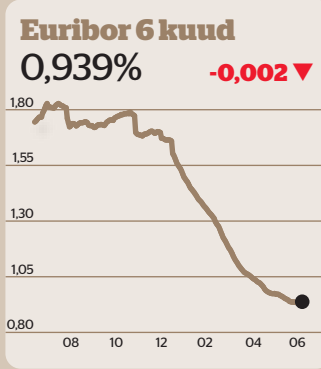
VALUUTA

S&P kärpis eurotsooni riikide reitingut, mis langetab ka eurot.

INTRESS

Euroopa Keskpanga baasint-ressimäärade langetamine su-rub Euribori alla.

sele, kas aktsiahinnad on ikka veel pärast viimas-te aastate tõusu madalikul kinni.

Kui vaadata ajas tagasi, siis enamiku börsifir-made aktsiate hinnad saavutasidki kõrgtaseme 2007. aastal. Toona liikusid näiteks kaks väärt-paberit (Olympic EG ja Nordecon) enam kui kaks korda oma IPO hinnast kõrgemal.

Lind selgitas IPOde kõrget hinda sellega, et ta-valiselt tullakse börsile tõusutsükli ajal, kui kõik läheb kaubaks. Eks tähtis ole ka samas see, et bör-sile tulles aktsia tõus jätkuks, et ka investorid akt-siatega võidaksid.

Kas siis vältida IPOst ostmist ja oodata ära pi-gem mõõnaperiood?

Investeerimisspetsialisti sõnul ei peaks IPO-sid ilmingimata vältima ja hiljem aktsiaid bör-silt ostma. “Eks see ole kõik nii ja naa. Kõik on vä-ga spetsiifiline,” lausus Lind.

Kahele firmale jäi IPO hind tipphinnaks. Kui vaadata loo juures tabelis välja toodud üheksat aktsiaemissiooni, siis keskmiselt ongi väärtpabe-rid saavutanud tipptaseme pool kuni poolteist aastat pärast börsile tulekut. Erandiks on viima-sel momendil (ehk enne majandustsükli pöördu-mist) turule toodud Arco Vara ja Ekspress Grupp, mille aktsiad alustasid langust vahetult pärast börsidebüüti.

Loo alguses toodud Arco Vara näide on mui-dugi ekstreemne, kuid ka kasiinofirma Olympic aktsia oli 2009. aasta märtsiks võrreldes börside-büüdiga 87% odavnenud. Sealt edasi on väärtpa-ber aga teinud läbi neljakordse tõusu.

Kokkuvõtteks – börsi uustulnuk võib tundu-da kuum, kuid tõenäoliselt on ta üsna kallilt hin-natud. Mõnda aega võib aktsia majandustsük-li taustal tõusu nautida, kuid tuleb valmis olla ka trendi muutuseks. Pidu ei kesta igavesti.

2007. aasta kuumal suvel müüsid kolm Arco Vara suuromaniku IPO käigus investoritele aktsiaid praegusest hinnast ligi veerandsa-sada korda kallimalt.

FOTO: VEIKO TÖKMAN

Ä RAHA

reklaam

Kommertsbankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %							
	keskmiselt kuu jäägilt (10)	kuu püsijäägilt	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat
Sampo Pank****	0,01	0,01**	0,20	0,45	0,65	1,00	1,00	1,00	Kontakteeruge pangaga	min summa 65/300(4)
Swedbank***	0,10 (7)	-	-	-	0,41	0,71	0,91	1,16	1,21	190
Swedbank			0,10	0,25	0,45	0,75	0,95	1,20	1,25	6000
Tallinna Äripank		0,05	0,45	0,55	0,75	1,10	1,40	1,75	1,80	-
Tallinna Äripank (3)		0,05	0,65	0,75	0,95	1,35	1,70	2,00	2,10	-
Nordea Pank	0,10		0,30	0,45	0,65	0,95	1,10	1,25	-	-
Citadele Pank	-	-	0,80	-	1,15	1,35	1,55	1,90	2,10	2,25
Versobank	0,10	0,20	1,50	1,75	1,95	2,30	2,50	3,00	3,00	3,00
DNB	0,25 (7)	-	0,75	-	1,20	1,50	1,65	1,90	2,00	2,10
UniCredit Bank	0,10 (9)	-	0,60	0,70	0,75	0,90	1,15	1,40	-	-
SEB	0,10	0,15	0,05	0,10	0,25	0,55	0,70	0,95	1,15	1,40
LHV Pank	0,20 (10)		1,30	1,50	1,70	2,00	2,20	2,30	2,30	2,30
Krediidipank	-	0,10	0,85	1,00	1,15	1,50	1,70	2,00	2,20	2,50
BIGBANK	-	-	0,50	0,55	0,60	1,00	1,00	1,90	2,25	3,30
BIGBANK	-	-	-	-	-	1,00	1,00	1,90	2,25	3,30
BIGBANK	-	-	-	-	-	1,10	1,10	2,00	2,35	3,40

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Sampo Pank	0,20	0,30	0,45	0,70	0,85	1,00	
Swedbank	-	-	0,15	0,35	0,55	0,80	250
Swedbank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,60	0,80	8400
Tallinna Äripank	0,20	0,25	0,40	0,65	0,85	1,00	200
Citadele Pank	0,40	-	0,80	1,00	1,20	1,40	100
Versobank	0,60	0,70	0,80	1,10	1,20	1,30	500
DNB	0,25	-	0,35	0,60	0,90	1,25	300
UniCredit Bank	0,25	0,30	0,35	0,50	0,70	1,00	300/3000(9)
SEB	0,05	0,05	0,10	0,35	0,55	0,70	200
LHV Pank	0,70	0,80	1,00	1,20	1,40	1,50	700
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,55	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 1999 eurot ** juriidiline isik ***avades tähtajalise hoiuse internetipangas, on intressimäär kuni 0,10% kõrgem (3) personaalpank, klientidele (4) kontoris (6) internetipanga tähtajalistele hoiustele (7) päevalõpu kontojärgilt; (9) juriidilisele isikule/ eraisikule (10) LHV Pangal minimaalselt jäägilt **** 2- ja 3aastaste hoiuste intressimäärade tutvumiseks kontakteeruge pangaga

Ava uus investeerimishoius

- Pane vaba raha hoiule, panustades tugevatele Põhja- ja Kesk-Euroopa ettevõtetele.
- Hoiusumma 100% garanteeritud.

Pakkumine kehtib kuni 09.07.2012.

Teenuse pakkuja on Swedbank AS.

Tutvu teenuse tingimustega www.swedbank.ee ja vajaduse korral konsulteeri spetsialistiga telefonil 613 1606.

Ä VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▼

8,8353

EUR/RUB ▼

40,9368

Austraalia dollar	AUD	1,2564	Rumeenia leu	RON	4,4632
Bulgaaria leev	BGN	1,9558	Rootsi kroon	SEK	8,8353
Hiina jüaan	CNY	8,0258	Singapuri dollar	SGD	1,6037
Hongkongi dollar	HKD	9,7742	Suurbritannia nael	GBP	0,8119
India ruupia	INR	69,7980	Sveitsi frank	CHF	1,2010
Jaapani jeen	JPY	99,2400	Taani kroon	DKK	7,4313
Kanada dollar	CAD	1,2901	Tai baat	THB	39,6520
Korea won	KRW	1466,3400	Tšehhi kroon	CZK	25,5920
Leedu lilt	LTL	3,4528	Türgi liir	TRY	2,2910
Läti lattu	LVL	0,6969	Ungari forint	HUF	296,6400
Norra kroon	NOK	7,5240	USA dollar	USD	1,2596
Poola zlott	PLN	4,2984	Venemaa rubla	RUB	40,9368

Ä BÖRSIKAUBAD

Kütused

15.06

Nafta IPE, bbl	97,35
Nafta NYMEX, bbl	83,85
Mootoribensiin, t	934,00
Diislikütus, t	872,25
Kerge kütteõli, t	845,25
Masuut (1% väävel), t	601,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	2,495

Põllumajandus

15.06

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USC/nael	149,70
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	577,50
Kakao NYBOT, USD/t	2245,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	175,00
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	458,5

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

Värvilised metallid

14.06

USD/t	
Alumiinium LME	1965
Vask LME	7400
Plii LME	1898
Nikkel LME	16830
Tina LME	19450
Tsink LME	1884,5

Väärismetallid

15.06

USD/unts, unts = 31,1035 g	
Kuld COMEX	1625,17
Plaatina NYMEX	1491,50
Palladium NYMEX	632,25
Hõbe COMEX	28,67

Tallinn

15.06

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	2,240	12,00	12 394	-	-13,6%	0,46	0,0%
Baltika	0,385	2,39	4 564	-	-51,5%	1,59	0,0%
Ekspress Grupp	0,991	0,00	99	62,6	1,2%	0,76	0,0%
Harju Elekter	2,340	0,43	9 234	12,1	6,5%	0,78	3,0%
Järvevana	0,410	-6,82	1 647	-	-0,1%	0,49	0,0%
Merko Ehitus	6,080	1,33	2 024	-	-7,9%	0,97	0,0%
Nordecon	1,100	0,00	0	-	-21,1%	1,25	0,0%
Olympic EG	1,270	1,60	243 391	10,1	21,7%	2,18	7,9%
Premia Foods	0,705	2,92	10 507	86,9	0,8%	0,69	15,6%
Silvano FG	3,350	1,82	73 207	6,1	36,3%	2,21	0,0%
Tallink Grupp	0,610	0,99	271 984	15,3	3,9%	0,60	0,0%
Tin Kaubamaja	5,500	-2,14	65 641	9,0	17,4%	1,57	6,4%
Tallinna Vesi	7,350	1,38	48 353	7,4	23,4%	1,73	11,4%
Trigon PD	0,264	-2,22	4	-	-44,5%	0,30	0,0%
Viisnurk	1,310	0,77	3 705	2,6	30,1%	0,78	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal

Vilnius

15.06

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
City Service	1,750	-0,57	6,1	1,2	13,1
Grigškes	0,525	-0,38	6,0	1,2	1,1
Invalda	2,620	4,80	-	1,1	-
Linas Agro	0,505	-1,56	14,2	1,1	-
Snaige	0,446	0,00	-	1,7	-
TEO LT (Telekomas)	0,637	-0,16	11,1	1,6	9,1

Helsingi

15.06

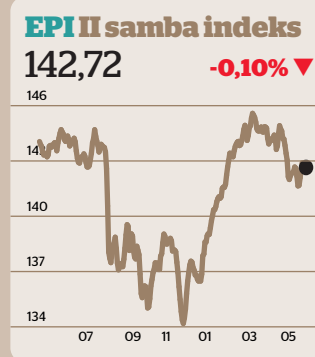
aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Elisa Comm.	15,78	0,51	11,9	2,8	10,8
Finnair	1,72	-1,71	-	0,3	-
Fortum	14,64	2,88	8,2	1,3	-
Neste Oil	7,85	3,29	12,6	0,8	4,5
Nokia	1,87	2,13	-	0,6	10,7
PKC Group	11,12	3,15	9,9	1,5	5,4
Stockmann	13,77	-0,15	21,9	1,2	3,6
Stora Enso	4,66	3,65	14,3	0,6	-
UPM Kymmene	8,63	2,86	11,2	0,6	7,0
YIT	12,69	2,75	11,7	1,8	5,5

18 INVESTOR investeerimisfondid

ÄRIPÄEV 18. juuni 2012

toimetaja Raivo Sormunen, tel 667 0173, e-post turud@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

TALLINNA LASTEHAIGLA TOETUSFOND

Näita oma kuldset südant

ja aita Tallinna Lastehaigla muretseda uus röntgeniaparaat

Helista telefoninumbritel:

900 7705 5 € annetus

900 7710 10 € annetus

900 7715 25 € annetus

Annetusi saab teha kas ühekordse- või püsikorraldusena Tallinna Lastehaigla Toetusfondi pangaarvetele:
Swedbank a/a 221001137609; Nordea pank a/a 17000265265; SEB a/a 10220026847017;
Sampo pank a/a 333306720007. Kõige lihtsamalt läbi kodulehe **www.toetusfond.ee**

Äripäeva Raamatuklubi
KUU RAAMAT

Tegemist ei ole pelgalt rahandusalase raamatuga. Eluliste näidete ja erakordsete kohtumiste abil maalib Michael Lewis värvika pildi, kuidas hulk riike suure rahauputuse käigus isemoodi hulluks läks. Lewis on suurepärase giid neile, kes soovivad rännata finantskriisi radadel.

Erki Kert

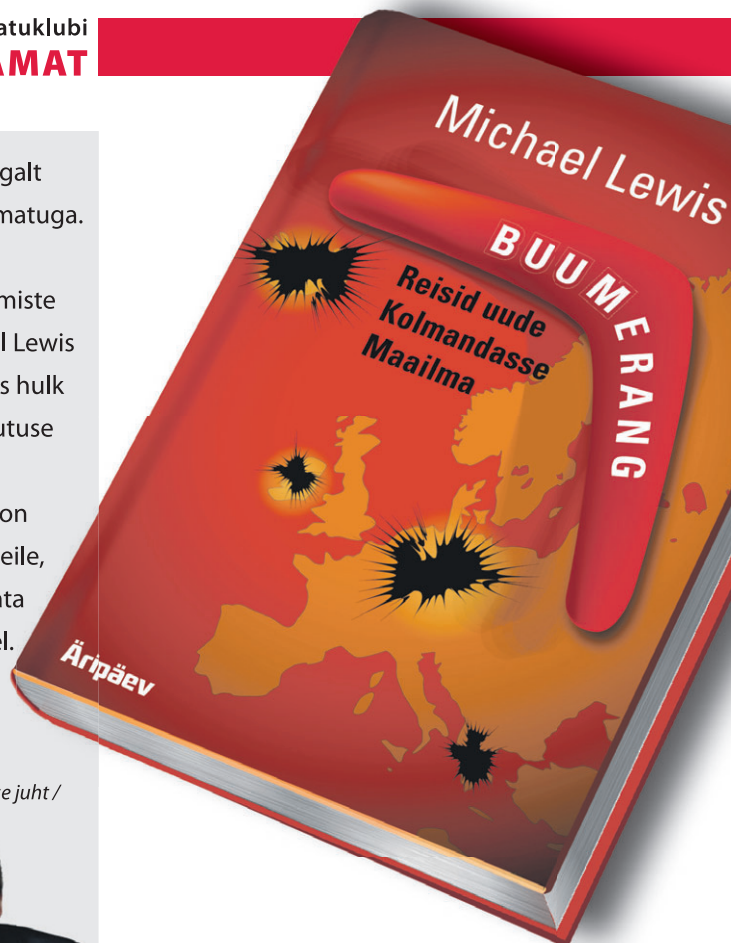
LHV Panga

investeerimispinganduse juht / juhatusel liige

Ettetellimine
15. juunini hinnaga
24,29 eurot

Klubihind 21,59 €
Täishind 26,99 €

Jälgige meie tegemisi ka twitter.com/raamatuklubi ja Facebookis

www.raamatuklubi.aripaev.ee

Äripäev

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond A, EUR	2,90	3,00	2,94	-	7,47	-15,53	28,43	-	20 635 927
Avaroni Privaatportfell B, EUR	12,42	12,42	12,42	-	5,56	-1,00	21,77	-	3 825 955

Compensa Life

13.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,14	-	4,50	-5,80	17,70	-1,00	4 402 364
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	11,30	-	2,20	1,50	-	-	399 984

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 31.05.2012. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 31.05.2012.

Danske Capital AS

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Sampo Pension 25, EUR	0,90	0,91	0,91	0,96	3,06	-0,35	4,63	1,23	9 727 793
Sampo Pension 50, EUR	1,03	1,04	1,04	1,36	2,64	-1,53	4,61	0,62	127 886 786
Sampo Pension Intress, EUR	0,83	0,84	0,84	0,74	3,05	1,64	4,28	2,93	2 913 768
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension 100 Pluss, EUR	1,25	1,28	1,26	8,21	2,82	-4,04	8,55	1,06	2 612 376
Vabatahtlik Pensionifond Sampo Pension Intress Pluss, EUR	0,72	0,74	0,73	3,11	3,62	0,93	3,49	0,00	128 646

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

ERGO Funds

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
ERGO Pensionifond 2P1, EUR	0,89	0,90	0,90	0,01	2,79	3,64	5,20	4,33	7 613 322,94
ERGO Pensionifond 2P2, EUR	1,03	1,04	1,04	1,97	3,64	-3,80	6,84	-0,40	33 924 579,97
ERGO Pensionifond 2P3, EUR	0,57	0,58	0,58	-	1,28	-9,05	-	-	1106 545,17
ERGO Pensionifond 3P1, EUR	0,79	0,81	0,80	2,11	5,07	-1,80	-	-	442 827,28
ERGO Pensionifond 3P2, EUR	0,82	0,83	0,82	2,91	4,63	-4,75	-	-	474 436,83
ERGO Pensionifond 3P3, EUR	0,76	0,78	0,77	3,92	3,18	-11,74	-	-	494 437,39

LHV Varahaldus

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,26	1,28	1,28	2,13	6,46	-2,07	9,11	2,52	112 129 067
Pensionifond M, EUR	1,02	1,04	1,04	1,38	5,45	0,92	9,12	4,79	16 314 447
Pensionifond S, EUR	1,12	1,13	1,13	0,85	4,69	3,84	8,56	6,93	25 649 218
Pensionifond XL, EUR	1,06	1,07	1,07	2,33	6,39	-3,34	8,52	2,88	28 309 724
Pensionifond XS, EUR	1,03	1,04	1,04	0,79	4,37	3,74	8,63	6,49	6 840 343
Täiendav Pensionifond, EUR	1,18	1,20	1,19	8,22	6,81	-3,27	9,09	0,51	3 974 798
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	7,43	7,65	7,50	15,15	2,60	-0,95	6,16	-	-
LHV Pärsia Lahe Fond B, EUR	4,75	4,89	4,79	15,20	2,60	-0,97	6,15	-	4 199 291
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	7,38	7,53	7,46	15,31	2,68	-15,50	1,56	-	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	4,72	4,81	4,76	15,30	2,66	-15,52	1,56	-	1 182 560

Nordea Pensions Estonia

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,85	0,86	0,86	2,19	3,78	0,48	6,57	0	36 348 145,41
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,69	0,69	0,69	2,86	4,02	-0,78	0	0	3 842 873,09
Nordea Pensionifond B, EUR	0,83	0,84	0,84	1,48	3,83	1,86	5,91	0	8 326 491,94
Nordea Pensionifond C, EUR	0,79	0,79	0,79	0,83	3	3,25	5,28	0	1 646 171,12
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	0,98	1,00	0,99	12,54	2,87	-3,32	7,61	0	2 439 538,65
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,67	0,68	0,67	0,00	3,21	0	0	0	338 867,94

Fondivalitsejad

AVARON ASSET MANAGEMENT Narva mnt 5-58, Tallinn 10117 tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee
DANSKE CAPITAL AS Narva mnt 11, Tallinn 15015 tel. 675 2295, faks 675 2895, funds@sampopank.ee, www.danskecapital.ee, www.sampopank.ee
ERGO FUNDS AS A. H. Tammsaare tee 47, Tallinn, tel 610 6500, faks 610 6501, funds@ergo.ee, www.ergo.ee
AS GA FUND MANAGEMENT Roosikrantsi 11,

Tallinn 10119 Tel 680 2680, faks 680 2681 info@gafm.ee, www.gafm.ee
AS GILD PROPERTY ASSET MANAGEMENT Swiss House, Roosikrantsi 11, Tallinn 10119, tel 680 2630, faks 680 2631, info@gildrealestate.com, www.gildrealestate.com
LHV VARAHALDUS AS Tartu mnt 2, Tallinn 10 145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
NORDEA PENSIONSESTONIA AS Liivalaia

45/47, Tallinn 10145 tel 710 1250, faks 710 1251 eesti@nordea.com, www.nordea.ee
TRIGON FUNDS Viru väljak 2, Metro Plaza 5, korrus, Tallinn 10 111, tel 667 9200, faks 667 9201, fond@trigon.ee, www.trn.ee
AS SEB VARAHALDUS Tornimäe 2, Tallinn 15 010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee
SWEDBANK INVESTEERIMISFONDID AS Liivalaia 8, Tallinn 15038, tel 631 1606, faks 631 1636, funds@swedbank.ee, www.swedbank.ee/fondid

Maaklerifirmad

COMPENSA LIFE VIENNA INSURANCE GROUP SE Roosikrantsi 11, Tallinn tel 610 3000, faks 610 3010 info@compensalife.ee, www.compensalife.ee
LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

VERSOPANK EESTI Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
SAMPOPANK Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2104
SEB ENSKILDA EQUITIES Tornimäe 2, Tallinn, tel 665 6622, faks 665 6802

MANDATUM LIFE INSURANCE BALTIC SE Viru väljak 2, Tallinn, tel 681 2300, info@mandatumlife.ee, www.mandatumlife.ee
SWEDBANK AS Liivalaia 8, Tallinn, tel 631 0310, faks 631 0410

miljardi dollariga ostis Microsoft idufirma Yammer, mis haldab ettevõtetele mõeldud sotsiaalvõrgustikku.

Alexandra Knight: Me oleme näinud kulda taas käitumas rohkem turvainves-teeringuna. Hinnale annab praegu hoo-gu juurde suurenenud spekulatsioon võimalikust likviidsussüstist.

Kulla hind tõusis reedel kuuendat päeva järjest, mis on pikim tõusuperiood pärast augustit. Täna on võimalus seeria veelgi pikemaks venitada.

FONDID

reklaam

Mandatum Life

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Mandatum Life Conservative Strategy, EUR	103,09	104,13	103,09	-	-1,97	-4,54	13,06	-	-
Mandatum Life Balanced Strategy, EUR	108,31	109,93	108,31	-	-4,56	-9,96	14,72	-	-
Mandatum Life Aggressive Strategy, EUR	118,08	120,44	118,08	-	-6,50	-12,31	16,32	-	-
Mandatum Life Fixed Income, EUR	131,97	132,62	131,97	-	3,68	3,57	22,22	-	-
Mandatum Life Global Food, EUR	120,14	122,54	120,14	-	-6,35	-9,23	17,61	-	-
Mandatum Life Emerging Opportunities, EUR	96,82	98,75	96,82	-	-0,79	-15,68	-	-	-
Mandatum Life Global Equity, EUR	128,60	131,18	128,60	-	-1,01	-9,41	17,95	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	134,36	137,04	134,36	-	-0,71	-11,54	10,82	-	-

Swedbank Investeeringisfondid AS

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond K1, EUR	0,77	0,78	0,78	1,75	2,83	3,76	3,64	1,23	33 538 180,95
Pensionifond K2, EUR	0,83	0,83	0,83	3,00	3,26	1,55	4,47	-1,02	136 967 408,85
Pensionifond K3, EUR	0,94	0,95	0,95	5,51	3,14	0,28	5,78	-2,37	340 281 578,83
Pensionifond K4, EUR	0,68	0,68	0,68	9,27	2,91	-1,91	-	-	16 329 898,41
Pensionifond V1, EUR	1,09	1,11	1,10	3,65	3,30	2,21	4,95	-2,43	7 952 030,58
Pensionifond V2, EUR	0,82	0,83	0,82	6,79	2,77	-1,14	5,92	-5,03	15 325 612,34
Pensionifond V3, EUR	0,92	0,94	0,93	11,50	2,27	-5,34	6,49	-8,61	30 106 379,04
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	3,77	3,86	3,81	22,03	-1,44	-22,07	4,32	-19,12	5 915 024,54
Ida-Euroopa Aktsiafond, EUR	6,79	6,96	6,86	23,61	12,60	-23,05	4,00	-24,57	22 994 910,85
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	2,78	2,85	2,81	23,39	7,83	-25,94	-4,14	-30,34	7 052 401,55
Fondifond 100, EUR	8,53	8,75	8,62	14,54	3,10	-7,61	8,52	-8,23	56 769 297,58
Fondifond 30, EUR	10,06	10,32	10,16	5,28	3,29	-0,03	5,58	-1,58	13 162 476,92
Fondifond 60, EUR	9,40	9,64	9,50	9,21	3,25	-3,00	7,31	-4,67	48 147 836,57
Venemaa Aktsiafond, EUR	13,27	13,60	13,40	24,40	2,56	-20,53	9,48	-11,54	45 547 766,29

ASSEB Varahaldus

15.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
SEB Energiline Pf, EUR	0,679	0,686	0,686	2,92	2,39	-5,60	-	-	6 468 419,43
SEB Konservatiivne Pf, EUR	0,875	0,884	0,884	0,93	2,56	2,38	5,48	4,36	46 617 351,02
SEB Optimaalne Pf, EUR	0,794	0,802	0,802	1,04	1,51	0,34	5,29	-	9 764 289,17
SEB Progressiivne Pf, EUR	0,903	0,912	0,912	1,63	2,36	-2,31	4,88	-3,00	239 687 583,61
SEB Aktiivne Pf, EUR	0,826	0,843	0,834	13,42	4,24	-6,47	7,21	-6,13	12 467 637,97
SEB Tasakaalukas Pf, EUR	1,089	1,111	1,100	3,88	2,74	0,18	4,49	-1,41	9 660 698,95
SEB Aktiivne Fondifond A, EUR	6,362	6,491	6,426	0,121	3,390	-4,600	6,780	-9,040	4 055 065
SEB Dünaamiline Fondifond A, EUR	7,763	7,920	7,842	0,086	3,500	-2,380	5,660	-6,450	6 071 390
SEB Tasakaalukas Fondifond A, EUR	9,933	10,133	10,033	0,041	4,160	1,170	6,200	-0,180	1 069 614
SEB Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	11,932	11,932	11,932	0,055	8,490	2,240	8,460	3,340	60 689 422
SEB Geneerilise Farmaatsia Fond A, EUR	8,354	8,523	8,439	0,132	-0,400	-18,730	5,830	-4,560	2 699 718
SEB Kasufond A, EUR	5,399	5,508	5,454	0,224	4,150	-30,000	5,040	-10,020	14 898 597
Vahendatavad Fondid *									
SEB Guarantee Fund 80, EUR	98,545	99,040	99,040	0,040	-0,380	-2,580	-1,650	-	34 971 515
SEB Corporate Bond Fund, EUR	1,408	1,408	1,408	0,030	5,290	4,680	7,350	3,750	320 850 000
SEB Danish Mortgage Bond Fund, EUR	126,610	126,610	126,610	0,031	2,060	0,091	0,068	-	88 900 000
SEB High Yield Fund, EUR	116,346	117,521	117,521	0,040	4,780	2,690	-	-	1 825 230 000
SEB Short Bond Fund EUR	1,271	1,271	1,271	0,001	-0,140	0,100	-0,010	-	57 210 000
SEB Strategy Balanced Fund	100,266	100,266	100,266	-	0,380	-	-	-	0,000
SEB Strategy Defensive Fund	102,983	102,983	102,983	-	1,440	-	-	-	100 100 000,00
SEB Strategy Growth Fund	97,088	97,088	97,088	-	-2,810	-	-	-	0,000
SEB Strategy Opportunity Fund	98,769	98,769	98,769	-	-1,050	-	-	-	0,000
SEB Global Chance/Risk Fund, EUR	0,707	0,721	0,714	0,165	3,240	-0,060	11,460	-4,650	27 550 000
SEB Eastern Europe Fund ex Russia, EUR	2,343	2,391	2,367	0,207	5,240	-25,820	7,670	-10,310	122 740 000
SEB Eastern Europe Small Cap Fund, EUR	2,306	2,352	2,329	0,182	-0,800	-31,450	7,280	-13,040	97 630 000
SEB Russia Fund, EUR	8,858	9,036	8,947	0,257	3,450	-23,770	9,860	-3,430	343 790 000
SEB Ethical Europe Fund, EUR	1,945	1,985	1,965	0,191	4,480	-6,540	5,770	-9,960	16 870 000
SEB Europe Chance/Risk Fund, EUR	1040,932	1061,960	1051,446	0,194	4,120	-5,660	6,220	-10,740	14 790 000
SEB Europe Fund, EUR	2,870	2,928	2,899	0,190	4,760	-5,510	6,710	-9,470	132 700 000
SEB Nordic Fund, EUR	5,729	5,845	5,787	0,233	3,270	-13,290	6,700	-6,150	81 000 000
SEB Nordic Small Cap Fund, EUR	150,370	153,408	151,889	0,223	7,820	-11,910	-	-	39 880 000
SEB North America Chance/Risk Fund, EUR	3,556	3,628	3,592	0,185	6,790	12,420	14,600	-1,570	183 210 000
SEB Japan Chance/Risk Fund, EUR	0,377	0,385	0,381	0,218	-1,680	-5,720	0,620	-9,280	30 710 000
SEB Asia ex. Japan Fund, EUR	6,207	6,333	6,270	0,191	4,910	1,430	12,880	0,720	170 510 000
SEB Asia Small Caps ex. Japan Fund, EUR	3,020	3,081	3,050	0,183	12,720	-6,270	7,780	-4,670	64 470 000
SEB Concept Biotechnology, EUR	40,696	41,107	41,107	0,211	13,840	30,040	-	-	78 180 000
SEB Medical Fund, EUR	2,987	3,047	3,017	0,115	5,810	15,520	15,690	1,560	22 670 000
SEB Asset Selection Fund, EUR	13,551	13,825	13,688	0,099	-4,940	-0,680	0,030	-	1 309 070 000
SEB Key Select, EUR	9,575	9,623	9,623	0,030	-0,040	-4,580	-2,950	-	91 300 000
SEB Listed Private Equity Fund, EUR	132,015	134,681	133,348	0,209	3,080	-19,230	-	-	201 460 000

* Vahendatavate fondide tagasisvõtmis- ja väljalaskemine saab vaadata www.seb.ee/fondikursid. Fondide mahud on seisuga 31.03.2012.

Trigon Funds

14.06

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevate Turgude Agrisektori Fond, EUR	83,08	85,62	84,77	27,20	-12,10	-44,65	-11,06	-	6 782 032
Balkani Fond, EUR	11,03	11,42	11,19	27,33	19,35	-22,80	2,94	-17,69	5 801 381
Arenevate Turgude Finantssektori Fond, EUR	141,45	145,78	144,34	22,54	3,09	-16,46	8,12	-	3 647 462
Uus Euroopa Kasufond, EUR	11,03	11,42	11,20	27,90	3,51	-32,20	1,36	-19,66	1 736 309
Uus Euroopa Väärtusfond, EUR	17,30	17,91	17,56	17,04	6,48	-9,92	15,49	-10,86	14 194 792
Venemaa Top Picks Fond, EUR	18,67	19,33	18,95	35,34	0,26	-18,38	22,46	-5,43	8 961 266

Tööõigus

Näidised ja kommentaarid

Käsiraamat valmib koostöös advokaadibürooga

TARK GRUNTE SUTKIENE

www.tarkgruntesutkiene.com

Autorid:

Toomas Taube (advokaadibüroo Tark Grunte Sutkiene vandeadvokaat ja partner, käsiraamatu peatoimetaja), Piret Luiga, Alo Noormets, Andres Siigur, Gea Lepik, Aidi Kallavus, Kerstin Pilt, Risto Hübner, Kaia Läänemets ja Andreas Veeret

kasiraamat.aripaev.ee/tooigus

Äripäev

Tellimisinfo telefonil 667 0100

Äripäeva käsiraamat

ÄRIPÄEVA SEMINAR

16. augustil Radisson Hotel Olümpias

OUTLOOK BCM tasuta kliendihaldus-programmi võimalused

Äripäeva lemmiklektor, Edunet juht ja koolitaja KRISTJAN SAKK toob Teieni info tasuta kliendihalduse võimalustest!

BCM aitab korraldada ettevõtte ärikontakte, hallata müüki ja turundustegevusi, koostada aruandeid ning aitab äritegevust vaadata värskema pilguga. Kliendihalduritel ja klientidega tegelevatel töötajatel on parem ülevaade, millist suhtlust on klientidega peetud, millised tegevused on läinud projektideks, millised müügid on võidetud, kaotatud.

BCM talletab kogu kliendiga seotud tegevused, kampaaniad ja annab aruandeid klientide, müükide, projektide, turundus-tegevuste kohta ja kõike seda tasuta, kui on olemas Outlook 2007 või 2010.

Äripäev

Radisson BLU HOTEL OLÜMPIA, TALLINN

Seminari soodushind kuni 10.08.2012 registreerudes 169 eurot (+km). Hiljem registreerujatele 199 eurot (+km). Kahe või enama inimese osalemisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele soodustus 5%. Lisainfo ja registreerimine telefonil 667 0020 või www.seminar.aripaev.ee

Takeshi Fujimaki: Jaapan läheb tõenäoliselt enne pankrotti kui Euroopa, mis võib toimuda juba järgmise viie aasta jooksul.

George Sorose endine nõustaja soovitab investoritel jeenist eemale hoida ja osta näiteks Šveitsi frangis, naelsterlingus või USA, Austraalia ja Kanada dollaris hinnatud vara.

612,03 +0,72% ▲

perioodi kõrgeim 692,57
perioodi madalaim 513,18

TÕUSJAD

RBS

247,00 GBp

+7,67%

Invalida

2,62 EUR

+4,80%

Outokumpu

0,76 EUR

+4,37%

ArcelorMittal

11,42 USD

+4,34%

Alma Media

4,85 EUR

+4,30%

SAS

5,30 SEK

+3,92%

Hondad lähevad Põhja-Ameerikas taas kaubaks. Jaapani autotootja on tootmist suurendanud kõige kiiremini terves regioonis.

Microsoft, miks sa ei taha Nokiat?

Pole ilmselt üle 20 aastast inimest Eestis, kes ei oleks kunagi omanud Nokia telefoni. Enamikul meist on selle firmaga oma lugu, mistõttu oleks seda kurvem, kui see lugu saaks lähema paari aastaga läbi.

Hiiglane on hääbunud. Kuid just see ongi praegu juhtumas. Kui keegi suurematest tegijatest Nokiat lähiajal üle ei võta, siis pole selles firmas enam midagi üle võtta. Seda näitavad paraku külmad numbrid.

Nokia oli kunagi Euroopa kalleim ettevõtte, mille turuväärtus küündis 2000. aastal 300 miljardi euroni, mis tol ajal sarnane praeguse Apple'iga. 14 aastat valitses Nokia mobiiltelefonide turgu, kuid iPhone ja Android on teinud tema eduloole kiire lõpu. Läänud nädalal eitas Samsung Electronics kategooriliselt Nokia ülevõtmist. See tähendab, et vaid Microsoft ongi jäänud ühena vähestest sobivatest ülevõtjatest, kelle abiga suudetaks ehk jalad taas alla saada.

"Tähtsaim küsimus on, kas nad suudavad sellest taas kasvava äri teha," ütles Bloombergile Falcon Pointi juhatuse liige Michael Mahoney. "Kui nad suudavad isegi veidikene seda kasvata, on tegu väga odava ettevõttega."

Skype sama palju väärt kui Nokia. Microsoftile poleks Nokia äraostmine, isegi paarikümne protsendilise preemiaga, mingi vägitükk. Neljapäevaõhtuse sulgemishinna alusel oli Nokia turuväärtus kukkunud 6,8 miljardi euroni. Praeguse valuutakursi juures maksis Microsoft täpselt sama palju meie palavalt armastatud Skype'i eest.

Microsoftile oleks ost igati loogiline, eriti kui tuua sellesse armukolmnurka Skype. Microsoft saaks lisaks tarkvarale hakata arendama riistvara just nii, nagu neile endile kõige paremini sobib. Skype'i integreerimine oleks samuti väga tulus samm. Uutel Apple'i operatsioonisüsteemidel töötavate seadmetega – Mac, iPad või iPhone – saab omavahel tasuta rääkida, pilte, faile jpm jagada. Seega – palun, Microsoft, ära lase meie Nokia lool veel lõppeda, et me ei peaks oma lastele vaid jutte rääkima kunagi maailma valitsenud Soome firmast, vaid et ta ise räägiks meile oleviku vormis.

FREDY-EDWIN ESSE
fredy-edwin.esse@aripaev.ee

Microsoftile oleks ost igati loogiline, eriti kui tuua sellesse armukolmnurka Skype.

A TEHING

Miljardär Slim ostab viiendiku Telekom Austriast

Maailma rikkaimale inimesele kuuluv America Movil SAB teatas, et ostab Telekom Austrias 21% osaluse, laiendades sellega oma haaret Euroopas.

Slimile kuuluv firma ostab praegu 5% aktsiatest ja ülejäänud 16% selle aasta jooksul, vahendas agentuur Bloomberg. America Movil tehingu väärtust ei avalikustanud, kuid eilse sulgemishinna alusel oleks 21% osaluse hind umbes 748 miljonit eurot.

America Movili strateegia näeb ette laiendada oma haaret Euroopas ja osta kontinendil kokku kannatada saanud telekommunikatsiooni-aktsiaid. Lisaks on Slimi firma valmis suurendama osaluse endises Hollandi telefonimonopolis Royal KPN 27,7%ni.

America Movili teatel on ost osa nende geograafilise hajutatuse strateegiast ja see avab neile ukse Kesk- ja Ida-Euroopa turule. Lisaks kodumaale tegutseb Telekom Austria veel Valgevenes, Bulgaarias, Horvaatias, Liechtensteinis, Makedoonias, Serbias ja Sloveenias.

A LEID

Statoilil suur gaasileid Tansaania

Norra naftafirma Statoil avastas Tansaania ranniku lähedal suure gaasimaardla, kuid firma vajab veel üht suurt avastust, et alustada gaasi ekspordiga.

Statoil koostöös ExxonMobiliga avastas 254 miljardit kuupmeetrit gaasi Lavani puurkaevus 2400 meetri sügavusel meres, millega täienes lähedal asuv Zafarani leid, kust avastati 85 miljardit kuupmeetrit gaasi, vahendas Reuters. Kokku on Statoilil selles regioonis 764 miljardi kuupmeetri jagu gaasi.

"Me vajaks veel üht Lavani-suurust leidu, et tunda ennast piisavalt mugavalt alustamaks eksporti müügi eesmärgil," ütles Reutersile Statoili uuringute juht Tim Dodson. "Ma eeldan uusi leide," ütles ta, lisades, et Tansaania valitsuse plaan alustada arendustega seitsme aasta pärast ei ole täiesti ebarealistlik.

LANGEJAD

Comptel

0,40 EUR

-4,76%

Cramo

8,92 EUR

-4,09%

Stonesoft

1,05 EUR

-2,78%

Banco Santander

4,88 EUR

-1,77%

Finnair

1,72 EUR

-1,71%

United Utilities

669,00 GBp

-1,69%

Moody's asus tegudele ning alandas Nokia võlareitingu rämpsuks. Kolmest suurest reitinguagentuurist oli Moody's viimane.

kolumnistide kolmapäev

Alates 9. maist ilmuvad Äripäeva arvamusküljel igal kolmapäeval püsiautorite kolumnid: Eesti arvamusruumi mõjukamad tekstid, mis mõtestavad päevakajalisi sündmusi ja nende taustu.

Kujunda oma arvamus koos Äripäeva autoritega!

Priit Hõbemägi • Peeter Koppel • Aivar Hundimägi • Meelis Mandel • Igor Rõtov • Marek Reinaas